

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal

Bulv. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat.)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egyes évre 600 Lei
Fél évre 300 Lei
Negyed évre 150 Lei
Havonta 50 Lei

Művelődési díjazás szerint.

Megjelenik naponta reggel.

Egyes szám ára 8 lej, vasárnap
4 lej. Bencseföldön 50 d-anival
több.

Vakmerő kalandorok

működésük színhelyét most Arad-megyét akarják kiválasztani. Az első kísérletezés Siria (Világos) község volt, ahol sikerült a felekezeti békét megbontani és sikerült az antiszemitizmus csőváját elvetniük. Rövid lángolás után azonban gyengén pisálók csőve kialudt, mert a tiszta szándéku és becsületes emberek ráta-postak és a gyűlölség szította láng levegő nélkül nem gyulhatott fel oltathatlan tüzzé. A hatóság is erőfeszítéssel látott neki, hogy a megye békéjét senki meg ne bonthassa és jelentéktelen epizódoknál többet nem is sikerült felmutatniuk a sötétben bujkáló kalandoroknak. A sikertelen siriai (világosi) kísérlet után most Arad-megye másik nagy községét sze-melték ki működésükre a hazug jel-szavakkal dolgozó emberek Páncota (Pankota) lenne a soron és a régi recipé szerint nagyhangu ki-elenté-sék hangzottak el köztiszteltben álló tekintélyes polgárok ellen és a ki-jelentésekben félreértelmezten utalá-sok történtek a világosi példákra.

A pankotaiak nem sokat hederítettek a frázisokra és a megfenyegé-tett polgárok is inkább mulatságo-san, mint komolyan fogták fel a kon-kolyhíntő szándékokat, mert tudják, hogy ebben a nagyközségben, ahol emberemlékezet óta nem volt feleke-zeti egyenlenség, ahol három kü-lönböző kulturájú és vallású nép a legharmonikusabb egyetértésben élt, kudarcra kell várni minden rendbontási kísérletnek. És ebben a pankotaiaknak igazuk is van. A Bucurestii, jassyi és clujii antiszemita zavargások legtávolabbi kihágásai sem hatolhattak el ideig, csupán annál az egyszerű oknál fogva nem, mert az itteni lakosság sokkal jó-zanabb, mintsem hogy reagáljon ezekre az egymás ellen uszító ha-zugságokra. Az antiszemitizmus nem verhetett mélyebb gyökereket Világoson és nem szilárdulhat meg Pankotán sem, de ugyanúgy süket fülekre talál minden nagyhangu frá-zis Arad-megye többi községeiben is, mert Romániának ezt a legnyugatibb részét olyan lakosság lakja, amely hosszú évtizedek során a legbéké-sebb egyetértésben élt egymással. A kulturmunkából felekezeti különbség nélkül kivették a részüket, az egymá-son való segítség érzése sokkal kifej-lődöttebb a nagyobb centrumoktól távolabb fekvő kisebb helységeiben és ha lelkiismeretlen fantasztaák, vagy sötét szándéku kalandorok mégis megkísérelnék, hogy elhútsák a gyű-lölködés magyát Arad-megyében, ugy a legkomolyabb ellentállással talál-nak magukat szemben éppen azok-nál, akiknek a csatlakozására a leg-inkább számíthatnak.

Mi úgy gondoljuk, hogy még hatósági beavatkozás is fölösleges.

mert Arad-megye nagyobb községei-ben minden antiszemita kísérlet a közömbösséggel, sőt az ellenszeny-vel találja magát szemben. Itt a tö-megek nem fanatizálhatók olyan könnyen, mert az évtizedek óta egy-

másra által különböző nemzetiségű lakosság önmagától eszmélt arra, hogy csak a közös vállvetett munka és az egymáson való segítség az, amely felemelheti őt a kultúremberi magaslatra.

Módosították a lakbér-javaslatot.

(Ujabb kategóriákat állapítottak meg. A parlamentülése.)

Bucurestiből jelentik: A Ka-mara tegnapi ülésén Lepadatú kül-tisztviselő válasza Tomi és Orleanu képviselőknek az opera-ház körüli zavarok ügyében elő-terpelt interpellációjára. Kijelentette, hogy a zavaroknak gazdasági és adminisztratív okai vannak, mert a hivatali bürokratizmus túl nehéz-kesen kapcsolódott be a művésze-ti ügyek intézésébe. Biztosítja a Kamarát, hogy az operaház e miatt nem fog visszafejlődni. Saj-nálja, hogy egyes neves művé-szek eltávolították az operaházról, de reméli, hogy a művészek és az igazgatóság között a béke, zöve-de-sen helyreáll. Tomi tánc megelé-gedve a miniszter válaszával és bejelenti, hogy újabb interpellá-ciót fog előterjeszteni ebben az ügyben.

A Kamara ezután megszavaz-ta a katonai büntető törvények ér-vényének a csatolt területekre való kiterjesztéséről szóló tör-vényjavaslatot. Popovici a clujii egyetem keretén belül filológiai tanszék felállítására tesz javasla-tot. Dragiceanu felvilágosítást kér az igazságügyi minisztertől Floriu Jonnak jasi-i egyetemi tanárrá való kinevezése miatt. A kineve-zést törvénytelennek deklarálja. Angelescu közoktatásügyi minisz-ter azonnal válaszol az interpellá-cióra és igazolja, hogy Floriu ki-nevezése törvényes alapon törté-ni.

Bucurestiből jelentik: A szená-tus ülésén Popa esperes a Krassó-szörény megyei csendőrség hiva-talos hatalommal való visszaélé-seit teszi szóvá. Lupu szenátor

javasolja, hogy a bukovinai tiszt-viselőket is vegyék fel a tisztvise-lői pragmatikába, mert enélkül nem tudják jogaikat érvényesíteni. Popovici szóvá teszi, hogy a kor-mány tagjai nem igen válaszolnak a szenátusban elhangzott interpel-lációkra. Kijelenti, hogy ennek a rendszernél meg kell szünni, mert ez aláássza a szenátus tekintélyét. Ezután áttérnek a lakbérleti tör-vényjavaslat részletes tárgyalásá-ra. Marzescu igazságügyi minisz-ter javasolja, hogy a szenátus va-sárnap is tartson ülést, mert a lak-bérleti javaslat mielőbbi fetárgva-lása országos érdek.

Bucurestiből jelentik: A szená-tus tegnapi bizottsági ülésén a lak-bérleti törvényjavaslatnak a lakbé-rek felemelésére vonatkozó részét a következőképen módosították: A 100.000 lej évi jövedelemmel bíró lakók bérét a régi királyság-ban az 1916., Erdélyben az 1914. évből fizetett bérek négyszeresé-re, a 150.000 lej jövedelemmel bíró lakók bérét ugyanez évi bér öt-szörösére, a 180.000 lej jövedelem-mel bíró lakók bérét ugyanez évi bér hatszorosára, a 200.000 lej évi

Jus primae noctis.

(Lukácsy Lajosnak „Esetek az életből” című könyvéből.)

A nagy osztrák császárnő Mária Terézia minden irányban szíven vi-selte alattvalóinak sorsát és nemcsak anyagi jólétükről gondoskodott, de célul tűzte ki szellemi fejlődésüket és haladásukat, hogy társadalmi té-ren is megállják helyüket. Ez okból rendelkezett el, hogy Magyarország minden vármegyéjéből két előkelő nemes ifjunak báró, gróf, vagy her-cegnek három évet Bécsben kellett tölteni a császári udvarban, hogy köszörműljenek — miként ő mon-dani szerette — műveltség szempont-jából is! Innét magyarázható, hogy az Eszterházyak, Zichyek, Andrássy-ak, Batthyányak, stb. családok még a múlt században is díszes paloták-kal rendelkeztek Bécsben, mert a ma-gyar főurak, ha a fiaik éveket ott töl-töttek, nem tűrték volna meg, hogy azok bérházakban lakjanak, hanem mindegyik vett, vagy építtetett palo-tát magának, amelyben aztán a fiatal urak egész udvartartásukkal helyez-kezhettek el.

Ausztriával szomszédos vármeg-vének egyik leggazdagabb birtoko-sa a fiatal báró Ballassa Péter is így került fel Bécsbe a császárnő

környezetébe, aki korának legszebb és legelőgánsabb férfia volt, akiért a bécsi burgbéli dámák egytől-egyig rajongtak. Volt a császárnénak egy kedves udvarhölgye, egy csillagke-resztes dáma özv. Prinzenstein hercegné, az osztrák hadsereg egy kiváló generálisának az özvegye, akit a nagy császárnő kegyeivel kü-lönösen kitüntetett. Ez a hercegné egy izben kérelemmel fordult az uralkodónéhoz, hogy vegye pártfo-gásába egyetlen leányát a 24 éves Iphigenia hercegnőt, aki min-den jókkel megvan ugyan áldva, de nagyon szegény és aki már nagyon is vágyódik férjhez menni. Mária Terézia meghallgatta udvarhölgye kérését, megígérte pártfogását és ki is szemelte részére a császári gárda legdaliásabb tisztjét, báró Ballassa Péter magyar főurat, akit alkalmilag ad verbum audiendum magához is hívatott.

Péter fiam — szólt hozzá ke-gyesen a nagy császárnő, aki, ha valaki kitüntetni akart, csak kereszt-nevén szólított és tegezett. Péter fiam! alattvalói hűségednek már számos tanujelét adtad, a mit én ne-ked hálásan is köszönök. Idestova már harmadik esztendeje, hogy a szolgálatomban állasz, amiért meg is öhajtolak jutalmazni. Vármegyéd első embere leszel, elhatároztam —

bár nem szívesen válok meg tőled — hogy homoregiusként küldelek ha-za. Uralkodjál vármegyédben az én szellememben és légy hűséges alatt-valója a császári háznak, mint ed-dig. Báró Ballassa Péter földig ha-jolt e nagy kegy hallatára.

Hanem egyet kötök ki, hogy nősiülj meg és úgy menj haza birtok-dra, ki is szemeltem részedre egy bájos leánykát a szép Prinzenstein Iphigenia hercegnőt, akit te valószí-nűleg ösmerni fogsz. Igaz, hogy szegény, de az nem játszik szerepet, mert annál gazdagabb vagy te. Noul veszed s haza viszed a birtokodra a vármegyédbe s ott fogtok élni boldogan.

Báró Ballassa Péter egy cseppet se volt kellemesen meglepetve a csá-szári kegy illetően megnyilatkozás-átal, újból mélyen meghajolt és meg-csókolta a nagy császárnénak csókra nyújtott kezét. A többi aztán, ami ezután következett, gyors egymás-utánban folyt le. Ballassa Péter rendbe hozatta a birtokán levő nagy családi kastélyt, lakadalomról magá a császárnő gondoskodott, amely a Burg termeiben tartottak meg. Az esküvő után a kis Iphigenia herceg-nőt a nagy császárné maga mellé ül-tette egy hat lovas udvari batárba. Ugy ő, mint az egész udvari nász-

Jövedelemmel bíró lakók bérét ugyanez évi bérek hétszeresére és a 250.000 lej évi jövedelemmel bíró lakók bérét ugyanez évi bérek nyolcszorosára és az ezen felüli

jövedelmű lakók bérét ugyanez évi bérek nyolc, tíz és tizenkét-szeresére emelték fel. A javaslat többi rendelkezését változatlanul meghagyták.

Hivatalosan megindul az aradi vár lerombolásának ügye.

(Villaváros Aradon. — Babescu izgató memoranduma.)

(Saját tudósítónkól.) Sok szörvénység mostanában a stratégiai értékeit elveszített erődítmények lerombolásáról, amelyek a legtöbb esetben csak városok fejlődésének gátjait képezik. A *Közlöny* volt az első, amely hírt adott arról, hogy az aradi vár fölért és kimondták az ítéletet és le fogják rombolni, anyagát pedig építkezésekre használják fel. A vár lebontására vonatkozó emlékiratot és a bemutatott tervet, amely már három évvel ezelőtt készült el, a mozgalom kezdeményezője: Babescu Viktor állami középiskolai igazgató 5450—1924. p. m. szám alatt (27—II. 1924.) nyújtotta be és íktatta a polgármesteri hivatalban. A következőkben módunkban van közölni, hogy mit tartalmaz a tervet kísérő emlékirat és annak teljes egészében helyét adunk:

— **Polgármester Ur!** Alulírott aradi lakos, egy hivatalnok — értelmiségi család leszármazottja, akinek a családja több mint egy fél évszázad óta lakik Aradon, ahova atától a vonzalomtól, amelyet lelkiünkben hordunk értékes kultúrközpontunkért, a mi szeretett

Arad városunkért, — van szerencsém mellékelten előterjeszteni szerény tanulmányomat és tervzetemet Arad város fejlesztése ügyében azzal a kéréssel, hogy szíveskedjék mellékelte tervzetemet: az aradi vár lerombolásának és ennek a helyére villa-rendszerben építendő új városrész telepítésének ügyét Arad város nagy érdemű tanácsához és az illetékes felettes hatóságokhoz tárgyalásra előterjeszteni.

Az aradi vár lerombolásból nyert téglákból ingyenesen vagy igen olcsón juttassanak a hivatalnokok és egyéb értelmiségi foglalkozásuk támogatására az ezen a helyen felépítendő családi lakóházak elkészítéséhez. Így elsősorban azoknak a volt katonatiszteknek és tiszteknek, akik a háborúban résztvettek, azután a tisztviselőknél, más értelmiségi foglalkozásuknál, katonatiszteknek (tartalékos és tényleges), lelkészeknek, tanároknak, tanítóknak, hivatalos orvosoknak, magánorvosoknak, mérnököknek, építészeknek, ügyvédeknek, hírlapíróknak, — költőknek és íróknak, — művé-

szeknek (színeseknek, rajzoló művészeknek, festőknek, szobrászoknak), vállalkozóknak, munkásoknak, polgároknak és más olyanoknak, akiknek mincsem házuk. A háborúban résztvevő aliszteknek és katonatiszteknek, valamint az állam, városi és megyei szolgálatban levőknek pedig a vár, Ujaradi és Kisszentmiklós között levő területen, vagy a gyermekkórház és a vaggongyár környékén, esetleg a textilgyár, vidékén családi házak építésére juttasson a magas Vezetőség ingyen vagy igen olcsón a vár lerombolásából nyerendő építési anyagokat. Különös gondoskodást kell, hogy képezzen a hivatalnok és értelmiségi osztály támogatása, amely a magas kormány gondoskodásának tárgyát is képezi, amely értelmiségi osztályról: „Az értelmiségek nemzetközi bizottsága (Geneve)” a nagy emberbarát és gondolkodó Bergson a jelenkor legnagyobb élő filozófusa, — a College de France, Paris, tanára. Szerk.) elnöklése alatt megállapította, hogy *kívétel nélkül minden országban az értelmiségi osztály visszaesőben van és ez által veszélybe jutott a nemzeti és egyetemes emberi kultúra.*

Kérem Polgármester Ur, szíveskedjék azzal a jóindulattal fogadni ezt a szerény, mellékelte tervzetemet, mint amennyi melegséggel készítettem azt szeretett szülővárosom javára. Fogadja Polgármester Ur, legmélyebb tiszte-

letem és nagybecsülésem kifejezésén

Babescu Victor,
aradi lakos.

A cseh benzinpánama.

(Letartóztatták a sajtószindikátus elnökét.)

Prágából jelentik: A *Közlöny* tegnapi számában megírta, hogy a prágai rendőrség nagyarányú benzinpánamát lelemezte le, amelynek folytán néhány előkelő politikus és katonatisztet tartóztatott le. A rendőrség hivatalos jelentése a legrejtetesebben mondja el a panama történetét. A nemzetvédelmi minisztériumból eszerint letartóztatták a következőket: *Boubela Milán* kapitányt, a gazdasági hivatal előadóját, *Kutlvasr Lajos* kapitányt, az automobilosztály előadóját, *Mottl Károly* szabadságot kapitányt, *Dostal Ferenc* kapitányt, a kereskedelmi osztály előadóját. Letartóztatták továbbá: *Benini Gottlieb* a Naphta Company igazgatóját, *Stulik* a szállító cég hivatalnokát, dr. *Svatek* miniszteri tanácsost, a csehszlovák sajtószindikátus elnökét, *Malina Vencelt*, *Kolben Jenőt*, *Rieger I. alezredest*, dr. *Svatek* feleségét, *Krudsky Józsefet* és *Boubela Milán* feleségét. A jelentésből látható, hogy két vállalat versengett a benzinszállítás elnyerésért és mindketten vesztegetéshez folyamodtak, hogy céljaikat elérhessék. A két cég a Kolben és a Naphta Company volt. A szállító cégek

nép, ki hintón, ki lóháton elkisérték az új házaspárt Bécs város határáig, hogy éljenek ezután boldogan, mert Mária Terézia nagy császárnénak országos gondjai között alattvalói boldogítását is célul tűzte és egyik szenvedélye volt a házasságok közvetítése kedvenc emberei között.

Báró Balassa Pétert nem nagyon fette boldoggá a császárné e nagy kegyessége, de ellentmondani nem volt szabad és engedelmességni kellett, akár teiszett neki a dolog, akár nem. Balassa Péter azonban igyekezett a sorsán könnyíteni. Volt neki Bécsben egy szerelme a bájos Mirzl az udvari színház egy kis balett patkánya, akinél minden idejét töltötte s miután a jelen esetben sem akart tőle megválni, felhívatta egyik uradalmi tisztjét a birtokáról és megagyta neki, hogy a kastélya egyik félreeső szarnván 3—4 szobát rendezzen be a kis táncosnőnek. Jöjjön hintóval utána és szállítsa oda, hogy a midőn ő haza érkezik a kis táncosnő is ott legyen már. Balassa Péter e rendelkezése a meghagyás szerint szórol-szóra teljesült. Midőn aztán az esküvő után az aznap elvett feleségével a kastélyba érkezett, azt bevezette a kastély fényes termeibe, ő pedig rohant a kastély másik részébe, ahol a kis táncosnője szerelmitassan, lárt karokkal várta.

Az élet különben egyhanguan folyt le a Balassa kastélyban. A férj minden este 6 órakor az ebéd után találkozott a feleségével, aki őt egy francia társalkodónő társaságában várta. Megebedtek, kissé még elsevegtek s ebéd után a férfi kariat

nyújtva a feleségének, azt a külön hálószobájába kísérte, ahol udvariasan kezelt csókolt neki és eltávozott. Így ment ez napok át. Amíg végre a fiatal asszonyka is megszokta a dolgot, irt édes anyjának, az öreg hercegnőnek és kérte, látogassa meg. A hercegné mama csakhamar meg is érkezett s amidőn leánya hogyletéről tudakozódott, az sirva borult az édes anyja nyakába és zokogva mondta:

— Nagyon, nagyon szerencséslen vagyok!

— ?
— Már elmúlt 3 hete, hogy férjhez mentem és még mindig *hány* vagyok!

— Guelle scandal! Guelle scandal! szörnyűködött a csillagkeresztes mama, halántékát kölni vízzel mosogatva és fél ájultan esett egy pamlagra.

Mária Terézia uralkodása alatt még fennállott Magyarországon a feudális jobbágyi intézmény, amely röghöz kötötte a parasztokat és csak II. József császár szüntette meg e rabszolgaságot. A földbirtokos kénye-kedve szerint rendelkezett jobbágyaival és ezen intézménynek egyik kinövése volt, hogyha a jobbágy leánya férjhez ment, a menyasszonynak az első éjszakát a földbirtokos hálószobájában kellett töltenie. Eppen az első vasárnapon, amidőn a Prinzenstein mama leányához Balassafalvára érkezett, volt az esküvője özv. Telkes Pálné jobbágy leányának a szép Annusnak egy ottani jobbágy legénnyel. Prinzenstein mama, aki tudta az ilyen dolgok lefolyását, ma-

gához hívatta özv. Telkesné és megkérte, hogy az esküvő napján leányával együtt jöjjön fel a kastélyba este. Elmagyarázta neki a leánya bánatát és kitalálták a csejt — persze Telkesnének se volt ellene kifogása, — hogy a menyasszony leánya helyett a földesur feleségét csempészik be a nászéjszakán a földesur hálószobájába. Este aztán a báró felesége felvette a Telkes Anna paraszt ruháját, az anyja lemosta róla az illatos párisi parfüm szagot, laposra fésülte a haját, amit egy kis avas disznószirral kent be, hogy hamisítatlan paraszti szaga legyen a leánynak. Telkesné aztán bement este a földesurhoz, jelentvén, hogy a meghagyás szerint elhozta a menyasszony leányát.

— Méltóságos ur, csak arra kérem, leoyen kiméletes a leánnyommal, ne gyujtsón gyertyát s csak a sötétbe fogadja s ne kívánja, hogy csak egy hangot is szóljon, mert az azonnal meghalna szégyenletében. A föld birtokos elnevette magát s csak annyit mondott az anyának, hogy:

— Jó, jó! A megállapodott terv szerint aztán Telkesné betuszkolta a paraszt ruhába öltözött fiatal bárónőt a férje sötét szobájába s ő maga pedig a hercegnőhöz vonult vissza.

Alig hasadt a hajnal, Balassa Péter fölkelt az ágyából, az ablakhoz ment, annak nehéz selyem függönyeit széjjel huzta. Ő ugyanis csak azt ígerte meg, hogy éjjel nem fog gyertyát gyujtani. Amidőn az ágyához közeledett, megtorpant, mintaz lábai a földhöz nőttek volna,

nem tudott az ámulattól első percben hová lenni, amidőn kis feleségét mélyen aludva az ágyában látta. Tisztába jött a helyzettől. Irószobájába sietett néhány kuszált sort vetett egy levélpapírra, azt jól megtömté nagy bankókkal, borítékba tette és reá írta a Mirzl táncosnő nevét. Csengetett, a bejött inasnak meghagyta, hogy rögtön költse fel és küldje hozzá a pónorom direktorát, aki nem volt képes megérteni, hogy mi lehet a gazdáját, miért hívhatja őt e szokatlan korai időben.

— Adja át e levelet azonnal Mirzl kisasszonynak! Fogasson be a nagy csukott batárba 4 lovat, rakja fel reá a kisasszonynak minden cökmökjait, az egyik ispán kísérelje el Bécsig. Aztán egy jó uradalmi tehenet köttessen azonnal be özv. Telkesné istállójába. Ez a parancsom! egy órán belül teljesítve legyen. Az inspektor meghajolt és távozott. Balassa Péter visszament a hálószobába, letérdelt az alvó felesége előtt, magához ölelte és majd megfojtotta csókjaival. A fiatal asszony felébredt s csak annyit susogott halkán, viszonozva férje heves ölelését és tüzes csókjait:

— Édes, jó uram!
Egy ideig szerelmes ölekezésben töltötték az időt, majd felugrott a fiatal asszony az ágyból és csak a legszükségesebb ruháit kapta magára, végig szaladt a termeken az édes anyja hálószobájába, akinek boldogságtól könnyes szemekkel kulcsolta át karjaival a nyakát.
— Mamám, édes mamám, a szszony vagyok!

megvesztegetés még a királyhá-
zai állomás tisztviselőjét, aki ez-
ért sokkal nagyobb súlyt írt a fu-
varlevelekre mint amilyen súlya a
szállítmányoknak tényleg volt. A
vesztegetési pénzek egy részét
Svatek felesége vette át, aki letar-
tóztatásakor ezt be is vallotta. A
megvesztegetett hivatalnokok
több mint két millió csekkoront
kaptak a két cégtől. A vizsgálat
tovább folyik.

Tizenegy leány tűzhalála

Borzalmas gyári katasztrófa Londonban.

Londoni lapok borzalmas tűz-
vészről írnak, amely ezekben a
napokban egy londoni gyárban
ütött ki és amely tizenkét embert,
köztük tizenegy munkásnőt raga-
dott el az élők sorából. A gyár va-
laha municions gyár volt, most pe-
dig katonai hatóságok ellenőrzése
mellett világító rakétákat készíte-
nek benne. A munkások között ti-
zenöt-huszeszötendős leányok dol-
goznak. Kedden reggel, amikor el-
kezdődött a munka, hirtelen tűz-
oszlopok emelkedtek fel az egyik
helyiségből. Még mielőtt tájéko-
zódni tudtak volna affelől, hogy
tulajdonképpen mi történt, az
egész épület lángba borult. Segítő
eszközök ugyan kéznél voltak, de
a legnagyobb erőfeszítéssel is az
ott dolgozó munkásoknak csak
egy részét tudták megmenteni. —
Tizenkét ember a legborzalma-
sabb halál áldozata lett: megsze-
nesedett holttestüket csak hosszú
órák múlva találták meg.

Megrázó az egyik megmen-
teült munkásnőnek az előadása:

— Eppen hozzáfektünk a
munkához, — mondotta — jóked-
vűek voltunk, mint mindig, a he-
lyiség visszhangzott dalainktól, a
mikor egyszerre kísérteties csönd
borult ránk. Amikor felpillantot-
tam, észrevettem, hogy a helyiség
végén füst emelkedik fel. A füst
felszállását nem előzte meg sem-
miféle robbanás, nem vettünk ész-
re semmi gyanúsat, ami intőjelül
szolgálhatott volna. Egy szempil-
lantás alatt füst borította be az
egész helyiséget s egyik rakéta a
másik után pukkan el. Nem tu-
dom már, hogyan jutottam ki a
helyiségből, csak arra emlékszem,
hogy kint voltam és ott, ahol a te-
lefonok lennie kellett volna, egyet-
len egy hatalmas lángot láttam,
amelyből szivszaggatóan tör elő
ott rekedt barátom jajkiáltása.
Ez sem tartott sokáig. Végül csak
elzsenedett holttesteket találtak
amelyek meglapultak az össze-
vissza hajlított vasgerendák kö-
zött. Nem tudom megérteni, hogy
a többiek hogyan rekedtek bent.
Ugy látszik, teljesen elvesztették
a fejüket.

A hatóságok is ezzel magya-
rázzák a tizenegy leány tragé-
diáját.

Népszövetségi delegátusok Horthy előtt

(Henry Strakosch és a magyar kormányzó beszéde.)

Budapestről táviratozzák: A
MTI jelenti: A Nemzetek Szövet-
ségének budapesti kiküldöttét ma
fogadta Horthy kormányzó. A ki-
küldöttek nevében Henry Strako-
sch intézett beszédet a kormány-
zóhoz és örömet fejezte ki misz-
sziója fölött, majd vázolta azt a
cél, amiért idejöttek.

— Mi itt, — mondotta, — pár-
tatlan szakértőként szerepelünk
és tudásunkat, tapasztalatunkat a
magyar kormány rendelkezésére
bocsátjuk. Mérlegeljük az ország
pénzügyi helyzetéről tervbeveti
átmeneti rendszabályokról kapott
tájékoztatásokat és bízunk abban,
hogy a magyar kormánnyal és
néppel egyetértésben feladatunkat
sikeresen elvégezzük. Reform-
tervünk egyszerű és hatályos. Ter-
vünk szerint a költségvetést egyen-
súlyba kell hozni, hogy megszün-
jék a kölcsönvétel szüksége. Fon-
tos, hogy az állami igazgatást ha-
tározott és szigorú reformnak ves-
sék alá, a kiadásokat a minimum-
ra, a bevételeket pedig a maxi-
mumra kell fokozni. A terv végre-
hajtása a kormányon kívül a la-
kosságtól is időleges áldozatokat
kiván, mert a külföld csak akkor
viseltetik bizalommal az ország
iránt, ha látja, hogy mindezeket
hajlandó végre is hajtani. Hisz-
szük, hogy a nép az áldozatokat
meg is hozza. Ausztria példája sze-
rencsés precedens Magyarország
számára. Az infláció megszünteté-
sével fontos lépés történik a koro-
na stabilizáció felé, ezáltal nem-
csak a pénzügyi és gazdasági, de
a többi országokkal való kereske-
delmi érintkezési helyzet is megja-
vul és előmozdítja az ország hite-
lét. A mi munkánk által a nemze-
tek szövetségének a tekintélye
ujra helyreáll.

A delegátus beszédére Horthy
kormányzó a következőkben vála-
szolt:

— Az ország egész lakossága
szemved azoktól a bajoktól, ame-
lyeknek az orvoslása az önkéntes
tevékenységének a célja. Az orvos-
lás után helyreáll a lélek békéje, a
mi valamennyien óhajunk. Köz-
véleményünk tudja, hogy az áldo-
zatok ellenértékéért gazdasági
rendet és jobb életviszonyokat kap-
cserébe. Magyarország háltás a
nemzetek szövetségének és önké-
nek, mert tudásukkal és tapasza-
latukkal segítenek rajta. Meg va-
gyok győződve, hogy az önkéntes
tevékenységével talpraállásunk
befejeződik, miáltal a harmonia
Európa népei és nemzetel között
még szorosabb lesz.

Budapestről táviratozzák: A
Népszövetség kiküldöttsége a kor-
mányzónál történt fogadása után
a Hungáriában fogadta a budapes-
ti sajtó képviselőit. A hírlapírók-
nak Strakosch mondotta el nagy-
jából ugyanazokat, amiket már a
kormányzónak is elmondottak.

— Bízunk abban, — mondotta,
— hogy a sajtó is ki fogja venni
részét az együttműködésből. Kül-
döttségünk mindent meg fog ten-
ni, hogy jól oldja meg feladatát.

A sajtó képviselői ezután azt
kérdézték, hogy Ausztria és Ma-
gyarország rekonstrukciójában
mennyi a rokon vonás?

— A két probléma azonos, —
válaszolta Strakosch, — miáltal
munkaerőnk nagy vonásokban
egyöntetű.

Dédelgetett primadonnából ruhatárosnő

(Amikor a múlt és a jelen összetalálkozik. — Akit nem érdekel a simmy és a jáva)

(Saját tudósítónktól.) Nincs szo-
morubb, fájóbb és kegyetlenebb
valami, mint amikor a múlt és a
jelen összetalálkozik, amikor a ré-
gi dicsőséges nagyidők egy ittmar-
adt alakja látja napról-napra a
fiatalok, az újak sikerét, fölfelé ive-
lését. Ilyen ittmaradt alakja a
multnak az aradi színház egy öreg
ruhatárosnője. Hajdanában régen
ünnepezt szubrett, hétvármegyében
híres szépség: ma ráncosarcu, tö-
pörödött, botra támaszkodó anyó-
ka. Egykoron az ő idejében bol-
dog volt a kitiintetett férfi, ha le-
segíthette róla a kis mantillát vagy
zsinóros bundát, ma ő segít le az
ideges színházlátogatókról a szilsz-
kim és perzsa bundákat. Színházi
alkalmazott, de soha még nem néz
egy darabot sem, simmy, jáva stb.
nem érdekli, nem érdeklik a mai
színésznők sem. Ki tudná azt
megmondani, hogy mit gondol, a
mikor csendesen üldögél kis szék-
kén és hallja a folyosóra kiszűrő-
dő modern operettzenét. Talán le-
becsüli, talán nem érti meg, hisz
ő még Suppét, Offenbachot, Strau-
sot és a régi mestereket tanulta.
Csak úgy néha, ha régi módj öreg
urak jönnek a színházba, elegye-
dik velük beszédbe és felelevened-
dik sok-sok régi emlék, sok régen
elfelejtett név.

Hajdanában régen.

Filipoviczné-Fikker Anna vala
mikor az egész vidék dédelgetett
kedvence, karcsu és finom szépsé-
gével hódított a rivalda fényűző-
Nagyon régen volt, amikor a ma-
gyar színészet még bölcsőben rin-
gott és a magyar színészet büsz-
keségei indultak el pályafutásu-
kon valamelyik régi udvarházból,
hogy betöltsék szent hivatásukat.
1848-ban született egy régi neme-
si kuriában Kolozsvár közelében.
Puskaporos volt a levegő amit elő-
ször magába szívott, jólét környé-
kezte és talán sohasem álmódott
arról, hogy a sors milyen megle-
petéseket és kiüdelmet tart a szá-
mára. Amikor beszélgetésbe eresz-

A második kérdésre kijelentet-
te, hogy a magyar jegybank
ugyanolyan mintájú lesz, mint a
melyen az európai államok legtöbb-
jében és Amerikában. Mivel azon-
ban Magyarország mezőgazdasá-
gi ország, tekintetbe vették ezt a
körülményt is. Az újságírók harma-
dik kérdésére azt felelte, hogy a
magyar jegybank főfeladata az
lesz, hogy a pénz értékének hullá-
mzását stabilizálással kerülje
el, így tehát inflációs hitelekről
nem lehet szó. A lapudósítók utol-
só kérdésére pedig kijelentette,
hogy a jegybank alaptőkéjét 30
millió aranykoronában alapították
meg, mint annak idején az osztrák
jegybankét.

kedtem vele, eleinte nem akart be-
szélni. — Jobb ha nem is gondolok
vissza rá — mondotta. De azután
lassankint belejött a beszédbe és
hallgatók mesélni kezdett. Egy rö-
vid órára szétlebbent előttem a
mult fátyola és figyelemmel vi-
gyáztam a mult idők tanújának
minden szavára.

— Akkor komoly emberek vol-
tak a színészek és színésznők. A
szabadságharc után nagyállásu em-
berek hagyták ott az állásukat és
színészek lettek. Engem már egész
fiatalkoromban dicsérték a hang-
gomért. Eleinte a kolozsvári ké-
pezdébe jártam és tizenhat éves
koromban már a debreceni társu-
latnál voltam. Abban az időben az
egész országot átjárta a jelszó,
hogy a népet tanítani kell és ez a
színészek hivatása. A szüleim na-
gyon elleneztek a pályaválasztá-
somat, de velem nem lehetett bir-
ni. Debrecenben férjhez mentem
Filipovics István színházgató-
hoz. Akkoriban ott játszott Blaha
Lujza is, akivel három éven ke-
resztül játszottam együtt. Az
egyik gyermekemnek keresztanya-
ja is volt. 1877-ben azután Aradra
kerültünk, ahol férjem a színház
igazgatója lett. Jobb direktort nem
is kívántak a színészek, de a kö-
zönség sem kívánt jobb társulatot.
Nálunk volt Szerdahelyi-Prielle
Kornélia és még néhányan, akiket
aztán Pest hódított el tőlünk. Az
uram híres operaénekes volt és
minden hangszerhez értett. Konti
volt nálunk a karmester. Sokszor
megtörtént, hogy Konti lusta volt
a színészt betanítani és akkor jött
hozzánk panaszkodni: „Pista bá-
csi, nem tudom az éneket, tanítson
meg rá.” Az uram bement a szí-
nésznel a zongoraszóba és addig
ki sem jöttek, míg a szerepet be-
nem tanulták. Az is megtörtént
egy este, hogy a karmester beteg
lett és nem volt aki dirigálja az
előadást. Filipovics lement a ze-
nekárba, kezébe vette a karmes-
teri pálcát és úgy ledirigálta az

előadást mintha életében más sem lett volna, mint karmester. Az sem történt meg, hogy valamelyik színész mást mondott volna, mint ami a szerepében volt, mert minden rögtönzésért egy forint büntetés járt.

— Hol volt akkor a színház?

— Ott kérem, ahol most a kioszk áll. Csak később került a mostani helyére. Az uram érdeke, hogy bevezették Aradon a színházi tüzoltóságot. Addig úgy volt, hogy előadás után bezárták a színházat és mindenki haza ment. Egyszer aztán tűz ütött ki és akkor az uram kérvényt adott be a városhoz, hogy a színházban mindig legyen tüzoltó éjszakánként.

Az aradi királylátogatás.

— Az uram direktorsága alatt meglátogatta Aradot Ferenc József. Szépen kidíszítették a színházat, kivilágították. Abban az időben amikor egy forint nagy pénz volt, negyvenezer forintba került a városnak, csak a színház kidíszítése. És a vége az lett, hogy meg sem nézte. Ferenc József a városházán fogadta a tisztelőket, az erkélyről nézte a várost, de nem ment ki. Akkor tisztelgett nála Barabás Béla, aki akkor még fiatal ügyvéd volt. Csak később lett képviselő.

A fiamat nagyon szerette és amikor képviselő lett mesélte panaszkodva, hogy bánták vele az egyik aradi üzletben. Mielőtt Pestre ment, meglátogatta az egyik szövetületet és ott a legfinomabb szövetet kérte. Amikor a tulajdonos meglátta, hogy a fiatalember milyen egyszerűen öltözködik, elvette előle a szövetet és olcsóbbat tett eléje — ez nem magának való fiatalember. — Barabás Béla akkor az ajtó felé indult. Mielőtt kiment volna még visszaszólt:

— Ha tudni akarják a nevémet Barabás Béla országgyűlési képviselő vagyok. A tulajdonos rögtön utána szaladt, szinte visszahuzta, bocsánatért könyörgött és azután visszahozta a legfinomabb szövetet.

— Mi lett magával azután?

— Amikor az uram meghalt Mosonyi lett a direktor. Egy évig nem játszottam, azután az ő tagja lettem. Utána jött Krecsányi, a kinél szintén játszottam. Közben a sok munkától lábfájást kaptam és vége lett a színésznői pályának. Még egyszer találkoztam Blaha Lujzával, amikor Aradra jött vendégszerepelnem. Akkor esett túl a harmadik operáción és amikor megláttuk egymást, mind a ketten sirva panaszkodtuk el egymásnak bajainkat. Aztán elment Aradról és azóta nem láttam.

A táblabíró-színészek.

Láttam, hogy elfáradt a sok beszédől és bucsuzni akartam. Azonban még egy percre feltartóztattam és bevezetett az egyik kis

szobájába, ahol régi, sárgult fényképek voltak a falon. Ott volt többek között az ura egész társulatának fotográfiája. Rámutatott két férfire:

— Látja, ezek táblabírók voltak, mielőtt színészek lettek. Zöldy Miklós és Földényi Vilmos volt ez a két színész.

A szobában körül a lakuló

Gyilkol a lakásinség. Tombol a bűn a nyomortanyákon.

(Saját tudósítónktól.) A kriminológiával foglalkozó tudósok előtt régen statisztikai alapon bizonyították, hogy a bűncselekményeknek rendszerint kétféle oka van: a nyomor és a szerelem. Ha most a nagy társadalmi és gazdasági átalakulások után statisztikát vezetnének a bűncselekmények okairól, kiderülne, hogy egy újabb szomorú ok keletkezett és ez: a lakásinség. Akinek nincs lakása azt nem lehet ellenőrizni, akinél nincs otthona, tehát hiányzanak az otthonhoz fűződő vagyoni érdekei, az nem ismeri a felelőség fogalmát. Gyakran láthatunk éjjelként az utcákon céltalanul bolyongó alakokat, akik kapuk alatt, vagy elhagyott omladékok között kénytelenek meghuzódni, ezek a legszerencsétlenebb és a legveszedelmesebb emberek. Az ilyen kitaszítottak a társadalom parazitái lesznek, mert az otthon hiányával meghal bennük a morál is.

A rendőrségekhez beérkező jelentések, a törvényszékeken tárgyalt perek kilenven százaléka lakásügyből ered. A háziur összevész a lakóval, az egy lakást igénylők egymással, a főbérlő az albérlővel és ilyenkor a veszekedőket ádáz gyűlölet fűti. Hogy kinek van igaza, azt nehéz eldönteni, mert mind a két fél a saját kényelmét, nyugalma és otthonát védelmezi. A Közlöny munkatársa a rendőrség bünyogi statisztikájából megállapította, hogy ebben az évben már mintegy százra tehető a lakásügyekből kifolyólag történt feljelentések száma, amelyekhez orvosi látletet van mellékelve bizonyítékként arra, hogy egyik vagy a másik felet súlyos vagy könnyű testisértés érte. Két esetben gyilkossági kísérlet is történt, szintén lakáspereskedésből kifolyólag.

A bűncselekményeken kívül az erkölcsteleniségek és a fajtalanságok egész tömegét vonja maga után a lakáshiány. Igen gyakoriak az utóbbi időben az erkölcstelen merényletek. Szinte napról-napra számolunk be, hogy fiatal leánygyermek estek áldozatul a bestiális merénylőknek. Ennek mind a lakásnyomor az oka. Ha végigtekintünk különösen a külvárosi lakásokon, szomorú és fájdalmas képét látjuk a burjánzó erkölcstelenségnek. A tegnap este tartott razzia számos olyan nőszemélyt tartóztatott le, aki az uccán intéz

fényképek régi nevekkkel, amelyekről ma nagyon kevesen tudnak. Többek között Szerdahelyi, Szentiványi és Megyeri, a magyar színjátszás néhai büszkesége. Az egyik alatt ócska babénkoszoru.

Egy pillanatra fájó könnyek borítják el a szemét, majd botra támaszkodva kikísér az ajtóig.

(m. r.)

te el szerelni ügyeit. Kihallgatásuk alkalmával rezignáltan jelentették ki, hogy nem tehetnek róla, mert nincs lakásuk. A tömeglakásokban apa, anya, leánygyermek, fiúk és idegenek fekszenek szanaszét a szobában, amelyben rendszerint az egy ágy van, de ha lehet még azt is kidobják, vagy eladják, mert pénzre van szükség és ha mincsen buror a szobában, sokkal többet férnek el. Hogy is lehet elvárni, egy 60—80 lejt kereső napszámostól, hogy tízezreket fizessen lelépésért és százakat havi bérért, hogy lakáshoz jusson.

Valamikor régen szindarabokban dolgozták fel az ágyrajárók humoros és szomorú történetét, de az ilyenek ritkák voltak. Ma azonban százan és százan foglalkoznak ágyak kiadásával s ugyanannyian csak úgy jutnak fedél alá éjszakánként, hogyha a néhány lejt meg tudják fizetni és akkor is hárman-négyen fekszenek egy ágyban.

Ezt a nagy erkölcsmorató és tragikus problémát nagyon nehéz megoldani. De akármilyen nehéz az illetékeseknek, a társadalomnak meg kell mozdulnia, hogy az építkezések meginduljanak, mert ma nagyobb kérdés a világon minc a lakáskérdésnél. (p. g.)

Irodalom, művészet

Balla Frigyes.

(Mütermi képképzés Aradon.)

Balla Frigyes, az aradi festő művésztora, ismét összefestett egy kiállításra való anyagot, amellyel egyenes meghívásra a Zsil-völgyébe készül. Képeit most műtermében kiállította és elutazása előtt bemutatja a közönségnek. Mintegy negyven darab olajkép a mostani kiállítás anyaga: aktok, tanulmányfejek, tájrészletek, virág- és gyümölcs csendéletek. Balla Frigyes akadémikus festő, a Piloty által megteremtett festői irány követője és ez meg is látszik minden munkájában. Mint a régi festői irány követője, becsületes korrektil dolgozó művész, képein precíz a rajz, a színhatás, perspektíva. Értékes és szépen megfestett kép a *Kolcsasszony* tanulmányfeje, amely ebben a zsánertben határozottan művészi, *Enyelgés* című illó akt finom rajza mindjárt szembe ötlök, a téma is érdekes, csak a színek egy kissé topmák. Láttunk egy hangulatos enterriort

a *Leányszoba* című képet, amely derűs színeivel, nyugalmaival perspektivikus beállításával mindjárt megfogja a szemlélet. A *talú birtok* jóslakertű tanulmányfeje, híven karakterizálja a paraszt típust. — Több precizitással megfestett virág- és gyümölcs csendélet is függ a falon, amelyek közül a legjobban sikerült a *Szegecs*, élénk piros színeivel. A *Fénykereső vakasszony* nagyobb vászon s itt már a művész törekszik újszerűségre, szabadulni akar az akadémiaától.

Érdekes, hogy ez a már nem fiatal festő, most keres új utakat, most szeretne áttérni a naturalizmusra és az impresszionizmusra és ebben a törekvésében már be is mutat pár új festményt. *Csibész* női tanulmányfeje, *Mezél munkás* parasztféje, *Meseerdő*, *Zsilló*, *Marospart* ut már színfoltokból összeállított többé-kevésbé jól sikerült képek. Mindenesetre tisztelni kell bennük a sablonos való elfáradást. Balla Frigyes Zsil-völgyi kiállítása után Aradon is rendez kiállítást. (k. s.)

A timisoarai színház műsora. Vasárnap délután 3 és 6, este 9 órakor és a jövő héten március 13-ig bezárólag minden este Vörös malom. Március 14-én: Rómán előadás. Március 15-én: Szerelem királya (Paul Lincke operettjének bemutatója új díszletekkel, új kosztümökkel, Jakabffy rendezésében.)

Az aradi színház műsora a Kulturpalotában. Vasárnap d. u.: Pompa dour. Este: Cigánybáró. (Bérlétszünet.) Aca de Barbu, Kertész Vilmos és Barics Gyula vendégfelléptével. Hétfő: Vén gazember. (Bérlétszünet.) Bemutató előadás. Kedd: Vén gazember. (Bérlétszünet.) Szerda: Vén gazember. (Bérlétszünet.)

Aca de Barbu második vendégfellépte Aradon. Pénteken este a hajlék nélkül maradt aradi színházulat már a Kulturpalotában játszott és a közönség, mintegy bizonyosságot téve a színészek iránti szeretetéről, szép számmal töltötte meg a hatalmas termet. Aca de Barbu, az Aradon vendégszereplő kitűnő énekesnő, a cluj állami opera tagja lépett fel a Parasztbecsület és Bajazzókban és ne mescsengésű szép hangja egyformán érvényre jutott úgy a Santuzza, mint a Nedda nehéz szerepében. A közönség tüntető melegséggel ünnepelte a nagyszerű művészasszonyt Kertész Turriúja, Ladiszlay Alfiója, Tibor Lóri Lucija már ismert jó alakítások, Balogh Böske ellenben nagyon operettizű operaénekesnő és Lolaja erősen „vidéki” volt. A Bajazzókban új volt Kertész Cannioja akitől ezt az alakítást még nem láttuk. Szépen csengő tenorja itt is kitűnően érvényesült, erős drámai játékka szinte lenyűgözte a közönséget. Huszár Károly Silvija is jól illett bele az operai együttesbe. Ladiszlay Tortioja szintén kifogástalan volt. A zenekar Kovács karmester vezénylete alatt szépen dolgozott, ami a kórusról nem mondható. (k. s.)

Az aradi színház hírei. Cigánybáró vendégekkel. A szombaton nagy tetszés mellett felelevenített Cigánybáró operettet vasárnap este megismétlik Aca de Barbu, Kertész Vilmos, Barics Gyula vendégfellépé-

tével. Vasárnap délután a szezon slágere, a Pompadour megy Horváth Micivel, Balogh Böskével, Fáskert Macával, Ekeccsel, Gyözövel, Tompával, Kalkóssal. — Vén gazember, Mikszáth Kálmán legnépszerűbb regénye a Vén gazember, amelyet Harsányi Zsolt alkalmazott színpadra és amelyet hétfőn mutat be az aradi színház. Az újdonság szerzője a régi magyar dzsentri típusát, továbbá a gazdájáért még a tolvajlás vádját is szívesen viselő hűséges család alakját mutatja be találatosan egy kedves, szentimentális történet keretében. Az aradi színház prózai együttese Darvas Ernő rendezői irányítása mellett hétfőn elsőrangú előadásban mutatja be Mikszáth „Vén gazember”-ét, amelyet kedden és szerdán is műsoron tartanak.

* Zenei Szemle. Járóssy Dezső zeneakad. tanár folyóiratának most megjelent II. száma a közelmúltban elköltözött Zichy Géza gróf emlékeztetének hódol. A bevezető cikkben Kereszty István adja az elhunyt zenei és emberi portréját, míg a történelmi rovatban dr. Wagner József ismerteti Zichynek Volkmannhoz és Liszt Ferenchez való barátságát. Párisi, bécsi, budapesti és clujfi hangversenyszemlé, bő európai zenei hírvagy és az irodalmi rovat zárják le a tartalmas szám anyagát. Előfizetés jan.—júniusig (5 szám) 45 lej. Mutatványszámot a kiadóhivatal Timisoara, Nagykörút.

* A Reinitz bűnügy szálai tudvaleg Szlovénia területére is átnyúlnak, ahol a vád szerint nem egy áldozatot tüntette el a rejtelmes szatnári kereskedő. A kassai nyomozás dokumentumairól most szerzett be érdekes fényképet a Vasárnapi Újság és ezeket a heti számában közli. A magyarországi politika aktuális eseményei is felvonulnak ebben a számban az érdekes marosvásárhelyi, nagyváradi és nagyszalon-tai felvételek társaságában.

* „Meghalok utánad.” Az aradi színházban a tízeset következtében keletkezett hiányosságok rendezésére után kerül színre a „Meghalok utánad” című operett, amelynek zenéjét Győri Emil, szövegét Kálmán Andor írta. Győri Emil nemrégiben aradon nagy sikert a timisoarai színházban „Miss Mary” című operettjével, amelynek szövegét Bugell Jenő, a Közlöny munkatársa írta.

Színészek dollárháborúja.

(Király Ernő dollárpere a szegedi színházgáttal.)

Budapestről jelentik: Az operetténekesek és operettprimadonák már a pesti színházakon is dollárokért lépnek fel. Petrács Sárának dollárban számítják az esti fellépti díját. Rátkai szintén dollárt kér. Péchy Erzsivel pedig azért volt kénytelen egyik operett színház a tárgyalásokat megszakítani, mert állítólag száz dollárt követel egy fellépésért.

Az első dollárpör — hír szerint — már meg is született magyar földön. Szegeden történt. Kosáry Emmy és Király Ernő szombaton vendégszerepelni mentek le Szegedre Andor színházgáttal társulatához esti hatvan dollár együttes fellépti díjért. Király Ernő berekedt. Vasárnap és hétfőn lemondta

az előadást. Az előadásom egy helyi színész ugrott be helyette. A mikor fizetésre került a sor, a színház igazgató Kosárynak kifizetett harminc dollár esti fellépti díjat. Király, Ernőnek azonban azokra a napokra, amikor nem énekel, 30 dollárt levont. Király, Ernő az egész összeget, vagyis az est 60

Gazdasági válság Lengyelországban.

— Aránytalan drágaság. — Nagy a munkanélküliség és a kivándorlás. —

Lembergől írják: Alig nyolc héttel ezelőtt olyan hatalmas kereslet volt a legkülönbözőbb árukban, hogy a vidékekről a városokba beözönlő vásárlókat nem győzték kiszolgálni. Posztó, fehérnemű, cipő és ehhez hasonló nagy raktárak pultjai órák alatt kiürültek. A vasutak tömött vagonokban, amerikai méretű gyorsaságban szállították a gyárak áruküldeményeit. Mindenki vásárlásaival iparkodott szabadulni a lengyel márkától és ma itt állanak a nagy rezssivel dolgozó gyárak, kereskedők, és kisiparosok tömött üzleteikkel és raktáraival, nincs kereslet, nem vásárol senki.

A kávéházakban és a mulatókban megszűnt az esti pezsgőző élet, az idegenek eltűntek, vége annak az időnek, amikor jót nevetve lehetett távozni ebből az országból.

Akár megokolt, akár nem, Lengyelország a legigazabb példája annak a tételnek, hogy az állam a legnagyobb árdragító. Míg az összes adókat, vasuti tarifát és monopoliához tartozó valamennyi jövedelmét svájci frankban állapították meg és az adózók az ennek megfelelő napi márka-kurzust keik, hogy fizessék, azóta a lendületes termelés és kereskedelmi élet lényegesen megenyhült. Ehhez még pótiólag megkapták Grabsky miniszterelnök expozéját, aki ebben kijelentette, hogy most most a vagyon leadásra kerül a sor.

Bár a kétségtelenül tehetőséges Grabsky miniszterelnök a szövegében tartott hangzatos beszédeivel és a sajtóban leadott interjúiban naponta ígéri a lengyel márka stabilitását és az ország lezülött pénz ügyeinek szanalását; nem hisz benne senki. Mindenki kinos bizonytalansággal vár. A márka esése most a bankoprés szünetelése folytán megállt, de az árak éppen a frankra való átértékelés miatt olyan magasak, hogy hulladt tőle minden.

A közszükségleti cikkek árai a következők: Egy kiló disznóhús 3.500.000 márka, egy kiló szalonna 4.000.000 márka, egy kiló zsír 5 millió márka, egy kiló cukor 2 millió 500.000 márka, egy villamos jegy 450.000 márka, egy drb tojás 250.000 márka, egy szerény háromfogásos ebéd, pohár sörrel 5.000.000 márka, egy szerény egyágyas szállóidai szoba 10.000.000 márka, egy levél 450.000 márka, egy újság 300.000 márka és egy 150 km-es személyvonat-ut III. osztálya 5.700.000 márka. Ami a vidékekről a városokba bejáró embereket nyomja. A számokból könnyen megállapíthatjuk, hogy az árak mennyire túlszárnyalják a romániai árakat. Ha át-

dollárt követelne, azon a címen, hogy a szerződés közös és a fellépti díj oszthatatlan még abban az esetben is, ha egyikük bármilyen okból nem léphet fel. A színház igazgató fentartással kifizette ugyan a vitás hatvan dollárt, de kijelentette, hogy a fellépti díjak felét vissza fogja perelni.

számítjuk, hogy egy lejért 45.000 márkát fizetnek.

A Kormány közlése szerint az egész országban a munkanélküliek száma hetvenezer, akik a tavaszi építkezésnél és az újonnan felállítandó üzemekben elhelyezkedhetnek. Azonban a megélhetéshez feltétlenül szükséges minimum hiánya miatt a munkában levők is elhagyják helyeiket és kivándorolnak. A legnagyobb része Brazíliába gravitál.

Mindenütt a legmagasabb fize-

Hogy áll a lej?

1924. március 8-án 100 lejért adták:

Nálunk:

2.98 svájci frankot,
13.92 francia frankot,
36.000 külföldi magyar koronát,
41.000 effektív magyar koronát,
42.000 belföldi magyar koronát,
37.500 osztrák koronát.

Zürichben 3.0125 frankot

Budapestben 38,700—40,000 K-t

Merénylő férj.

(Izgalmas családi botrány gyilkossági és öngyilkossági kísérlettel.)

(Saját tudósítónktól.) Izgalmas családi botrány volt tegnap délután Aradon a Dorobantilor (Urbán Iván)-ucca 15. számú házban és csak a szerencsés véletlen közbejövésének tulajdonítható, hogy véres tragédiával nem végződött. Kis István összeszólalkozott feleségével és a veszekedés izalmában felkapott egy konyhakést és azzal le akarta szurni a megrémült asszonyt. Az asszony segélykiáltását meghallották a szomszédok, éppen abban a pillanatban léptek be a szobába, amikor a feldühödött ember a kést magasra tartotta és a földön fetregő feleségének mellébe akarta szurni. A dühöngő embert kifogták és sikerült megakadályozni a készülő véres tragédiát. A lakók jelentést tettek az éppen arra járó Dragalina Pavel rendőrelőőrnek, aki bement a lakásba és a vérszomjas embert letartóztatta. Amikor belépett az asszony egy marrószódával telt poharat akart kinni. A rendőrelőőr kiütötte a kétségbeesett asszony kezéből a méreggel telt poharat, azonban néhány csepp már a szájában volt és összegegette a nyelvét és a szápadlását. Kis Istvánt a rendőrségre szállították és megindították ellene az eljárást.

— Fascista röpcédulák Timisoarán. Timisoarán ma kis cédulákat ragasztottak ki, amelyen felül a fascisták jelvénye volt látható, alatta pedig a következő felírás: „Ebben a jelben győzünk! Románia a románoké! A zsidók Palesztinába!” A rendőrség megindította a nyomozást

teséseket megjelölve, a legutolsó bérfizetések szerint egy vasműnikás heti keresete 65.000.000 márka, egy szénbányász heti keresete 75 millió márka, egy cipész heti keresete 60.000.000 márka, egy nyomdász heti keresete 70.000.000 márka, egy magántisztviselő havi keresete 200—250.000.000 márka, egy vasutas havi keresete 120 millió márka.

Egy Kétgyermekes család igen szerény napi ellátásához 12—15 millió kell. Nem csoda, ha itt senki nem vállalja az életért való rendkívül nehéz harcot és inkább a kivándorlásban keres menedéket. A munkásság parlamentjé képviselői törvényhozási uton sürgetik a keresetnek a napi szükséglet áráival való valorizálását, de a Kormány az állami rend hatályosságának védelmét terjeszti ki.

Több megoldásra váró és halaszthatatlanul sürgős szociális reform, sok-sok harcos eseményt sejtet Lengyelországban, amely ma az európai történelemnek talán egyik legfontosabb színtere.

Eugenie Ispravnicu képzálítása az aradi Kulturpalotában.

Arad város műértő közönsége új festőt ismert meg, aki csak nálunk új, mert a régi királyságban az elmúlt esztendőkhöz képest több kiállítás rendezett és a román piktorában jó nevet szerzett magának. 1918-ban a párisi Salon is elfogadta kiállításra több művét és az egyik képével állami aranyérmert nyert, Mária királynő és az állam vásároltak tőle képeket. Mostani aradi kiállításán negyvenhárom képpel szerepel, közöttük plenerekkel, zsánerképekkel, csendéletekkel, portrékkal és tanulmány fejekkel. A kiállítás tulajdonképpen retrospektív, mert 1908-ban festett kezdetleges képektől kezdve 1924-ig a kiállító művészasszony, ugyszólván fejlődésének minden mozzanatát bemutatja. Eugenie Ispravnicu értékes és tehetséges festő, bár az akadémikus irány követője, de ebben a zsánerben, amit fest, az szép és művész. Új képeiben, amiket az elmúlt évben festett, már eltávolodást mutat a klasszikus-akadémikus modortól és közeledik az impresszionizmushoz. Ujabb művei közül értékesek a Cséplésnél, egy hangulatos falusi részlet, amelynél a technika fejlettsége azonnal szembeötlő, a Mènesi részlet, egy hangulatos úde tájrészlet, Öreg paraszt, karakterisztikus tanulmányfej és Öreg asszony című erős és biztos rajzu tanulmányfej. Régebbi munkái közül kiemelünk napolyi tenger-részleteket, amiket még 1908-ban festett, azonkívül Matejko modorában festett nagyobb csataképet, ami nem számítható a sikerültebb munkák közé. Igen kitűnően megkonstruált mű a régebbi munkák közül egy 1917-ben festett érdekes kép: Nappal szembenező fej, ami a tárlatnak egyik legszebb és legművészebb festménye. A kép eredetije a román állami képtárban van. Ha Ispravnicu az az új uton halad, amelynek nyomait újabb képeim már látjuk, úgy a román festők legejsői közé küzd fel magát. A kiállítás anyaga tetszetősen van elrendezve. (k. s.)

HIREK.

A bécsi tárgyalások.

(Az oroszok tiltakoznak Inculetz ellen.)

Bucurestiből jelentik: Nistor bukovinai miniszter, a bécsi román-osztrák tárgyalásokra kiküldendő román delegáció vezetője a Dimineata-nak nyilatkozatot adott, amelyben kijelentette, hogy a bécsi tárgyalásoktól sikert várt. Bécsben őt jól ismerik, mert hosszabb időn keresztül egyetemi tanár volt az osztrák fővárosban. A tárgyalások kapcsolatban vannak Seypel osztrák kancellárnak bucarestii tanácskozással. A román delegáció a megállapított tervek szerint március 19-án utazik Bécsbe és az osztrák tárgyalások befejezése után a delegáció technikai szakbizottsága az osztrák fővárosban marad, ahol részvesz a román-osztrák konferencia munkájában. A Dimineata megjegyzi, hogy a bucarestii tárgyalások idején Románia kötelezte magát, hogy Ausztriának petroléumot és gabonaneműket fog szállítani. A szállítások meg is történtek, de az osztrák kormány ezideig nem fizette meg azok ellenértékét. A bécsi tárgyalások folyamán Románia kérni fogja az osztrák kormányt, hogy a szállítványok árát iparilag egyenlítsék ki.

Londonból jelentik: A Daily Telegraph úgy értesül, hogy a szovjetkormány tiltakozik az ellen, hogy a Bécsben összeülő orosz-román delegáció román tagjai között Inculetz is helyet foglaljon, mint a román kormány kiküldöttje. A szovjetkormány álláspontja szerint Inculetz, besszarábiai honos, tehát ma is orosz alattvaló. A lap véleménye szerint ez más szavakkal annyit jelent, hogy a szovjetkormány még ma is vonakodik Románia fenhatóságát elismerni Besszarábia fölött.

Ratifikálták az olasz-osztrák szerződést. Rómából táviratozzák: Az olasz-osztrák szerződést tegnap este ratifikálták.

Ujabb válságban a görög kormány. Athénből jelentik: A köztársaságiak hajthatatlanságáért és a katonai párt erős nyomásáért a Kalandris-kormány valószínűleg beadja lemondását.

Olasz-görög barátság. Berlinből jelentik: A Berliner Tageblatt német jelentése szerint Olaszország hajlandó Görögországgal barátságos szerződést kötni. Minden jel arra mutat, hogy a két állam között a barátságos viszony helyreállítása közből van. Az olasz kormány hajlandó Dekanesos szigetet visszahajlandó Görögországnak különböző ellenszolgáltatásokért és megelégszik a Rodos-szigetek megtartásával.

Török tüntetés a kalifa érdekében. Konstantinápolyból jelentik: Trapezuntban nagy tüntetés volt a kormány ellen a kalifa eltávolítása miatt.

Az aradi pénzügyőri biztosság új vezetője. Az aradi pénzügyigazgatósághoz a cluji (kolozsvári) pénzügyi vezérigazgatóságtól rendelet érkezett, amely szerint Aurel Matei pénzügyőri főbiztos Ujaradról Atádra helyezik és az aradi biztosság ideiglenes vezetésével bízzák meg. A főbiztosság eddigi vezetője, Sárossy Károly főbiztos jelenleg Atádon ellenőr működik.

Svájceba nem kell vizam. Zürich jelentés szerint, a svájci kormány törölte a vizumot és az átutazási illetéket. Ezentúl a vizumot a svájci határon is meg lehet szerezni díjmentesen.

Véres választási harcok Olaszországban. Rómából jelentik: A választási harcok egyre hevesebbek az olasz félszigeten. A faszisták az ellenpártok hívei között véres verkedésekre került a sor. Ravenna közelében két faszista súlyosan megsebesült. Bugliában nyolc ember sebesült meg, Velence közelében egy faszista és két szocialista súlyosan megsebesült, Gröttában és Ferrátában a faszisták több paraszt házáat megrohanták, a jószágait leölték és a házaikat felgyújtották.

Esküdtettek az aradi törvényszéken. Dr. Sabau Victor állami ügyvéd és Mihaileanu Constantin, az aradi ügyvédi kamara új tagja ma a törvényszék teljes ülése előtt letette a hivatali esküt.

Poincaré afférja. Párisból táviratozzák: A kamara tegnapi ülésének befejezése után Poincaré provokálta Dalunai képviselőt, aki a vita hevében sértő megjegyzést tett a miniszterelnökre. A segédek megállapították, hogy Dalunai megjegyzését sértő szándék nélkül tette, ezért az ügyet békésen elintézték.

Eljegyzések. Zavricescu György tart. százados eljegyezte Frivald Frivaldszky Ellát Aradon. (Minden külön értesítés helyett.)

Schwartz Arthur (Nagyvárad) és Moskovitz Böske (Arad) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Házasság. Vidrighin Stan, a timisoarai vízművek igazgatója, Timisoara volt főpolgármestere, ma tartotta esküvőjét özvegy dr. Ádám Györgynével. Tanúk dr. Marta Sándor ítélőtáblai elnök és dr. Nicoara Corneli ügyvéd voltak.

A német trónörökös vitás házajándéka. Berlinből jelentik: Érdekes kereset fölött döntenek a napokban a porosz városok polgármesterei. Frigyes volt német trónörökös 1905-ben történt esküvője alkalmára 400 porosz város nagyértékű ajándékot készíttetett. Az ajándék harminc személyes teríték volt, amely 1900 darab ezüst, porcellán és művészi kristályból állott. Az ajándék nem készült el idejére és így a birodalmi bank trezorjába helyezték. Most Dancig Memel és Felsőszilézia városai igényt tartanak a terítékre, viszont a trónörökös is igényt az ajándékot. A porosz városok főpolgármesterei a napokban fognak összeülni, hogy a nagyértékű teríték sorsáról döntsenek.

Hétfőn dolgoznak a bécsi banktisztviselők. Bécsből táviratozzák: A banktisztviselők sztrájkjának megszüntetésével kapcsolatos tárgyalások hajnalban fejeződtek be. Hétfőn reggel minden bankban megkezdik a munkát.

Három hónapos hulla a hóban. Jelentette a Közlöny, hogy Réthát határában tegnap egy hullát találtak. A megindított vizsgálat megállapította, hogy a halott Guzik István béres, aki már január elseje óta eltűnt otthonról. A béres Aradon járt és amikor hazafelé tartott, hóviharba került. A béres, ki Aradon alaposan leitta magát, leült és a hó teljesen befőlte, ahol azután megfagyott. Érdekes, hogy a három hónap alatt a hó teljes épségben tartotta a holttestet.

Egyházi kinevezés. Pacfia Ágoston püspöki adminisztrátor Teffert Ferenc világosi plébánost egyházi tanácsosnak kinevezte.

Megszűnt a belgrádi orosz cári követség. Belgrádból jelentik: A belgrádi orosz cári követség mind a mai napig fennállott és az egész világon az egyetlen cári követség volt. Csütörtökön a belügyminiszterium hivatalos kommunikét tett közzé, amely a cári követség megszűnését jelenti be. A volt követ mint az orosz emigráció népszövetségi delegátusa fog Belgrádban működni.

Eredményes razzia Aradon. Mint a Közlöny megírta, az aradi államrendőrség tegnap este hat órától nagyszabású razziát tartott. A razzia reggel három óráig tartott és negyvenöt gyanús egyént tartóztattak le. A letartóztatott emberek közül tizenegyen igazolták magukat és ezért szabadonbocsátották őket. Több nő orvosi vizsgálat alá vettek, amelynek eredményeképpen a közkezdőszobákba szállították őket és gyógyulásuk után titkos prostitúció miatt megindul ellenük az eljárás. Elfogtak három katonaszökevényt és hét külföldi állampolgárt, akik mindenféle okmány nélkül tartózkodtak Románia területén. A katonaszökevényeket átszállították a téparancsnoksághoz és az igazolatlan külföldieket pedig átadték a határon. Azonkívül több egyént tartóztattak le, akik minden igazolás és bejelentés nélkül tartózkodtak Aradon. Ezeket még a délelőtt folyamán illetőségi helyükre toloncolták. A letartóztatott emberek közül ötöt azzal gyanúsítanak, hogy több betörést és lopást követtek el Aradon. A rendőrségi eljárás ebben az irányban indult meg ellenük.

Veszedelemes ismeretség. Buncsa Vasile ligeti gazda 12.000 lej vitt magához és elindult a vásárra, hogy ökröket vegyen. Vásárlás előtt megismerkedett Popescu Páriával, a kivel elmentek együtt mulatni. Mulatás után lefeküdtek. Reggeli keze Buncsa meglepetéssel vette észre, hogy eltűnt Popescu. De eltűnt vele együtt az 5 tizenkétezer leje is. A timisoarai rendőrség megindította a nyomozást.

Szerencsétlenül járt vasútos. Culyás Sándor vasutas kezei, a timisoarai pályaudvaron az útközök közé kerültek és teljesen összerontak. A szerencsétlen embert beszállították a kórházba.

Aradi rendőri hírek. Abrai Dénes, az aradi Vanatoriului (Kürtösi) uti gépraktárában az éjszaka folyamán betörték és a betörők 8000 lej értékű gépalkatrészeket vittek el. Cagraneriu Györgyné, az aradi Doamna Balasa (Purgly Lajosné) ucca 61. számú ház lakója feljelentést tett a rendőrségen, hogy közben tartott pénztárcáját, amelyben 15.600 lej készpénz volt, az élelmiszerpiacon a tolongásban valaki kiragadta a kezéből és megszökött. Topor János aradi lakos feljelentést tett Stoicu Róza cselédleány ellen, aki tőle nagymennyiségű ruhaneműt lopott. Baschi Simon aradi birtokos autója elütötte a város kocsiját, amely több helyen megrongálódott. A rendőrség megindította az eljárást.

MARADÉK VÁSÁR
STRASSER
divatruházában. 1441

Gombamódra szaporodnak a Brázay mentholsósorszesz (Mentholin) használói, mert kétségtelen, hogy a valódi Brázay kiffinő házi-szer. Mindentitt kapható! A Brázay termékek aradi főelárusítója Barna Testvérek cég Aradon, Str. Eminescu 4. Telefon 788.

Az „Aradi Fáklya” mai legújabb száma a következő érdekes cikket hozza: Válás, botrány, öngyilkosság, Borzalmas párbajhistória 1924-ben, Látogatás a film-gyermeknél, Kabát a hidon, Egy szobaleány elkésett levele, A bocher többet tud, mint a rabbi, Delirium, Szenzációs hírek, Tréfás apróhírdetések, stb.

Sebestyén tánciskolájában Arad minden csütörtök és vasárnap vendégóra. Belépti-díj mindkét este 20 lej.

„Marioara” női kalap szalonja Arad, Str. Moise Nicoara 2. (Petőfi-u.) a legújabb bécsi és párisi modellek kaphatók jutányos áron. Alakítások modellek után pontosan készíttetnek.

Béreljen Kerpel könyvtárban. Dívatos férfinépek, Harisnyák legelőcsöbbsen Szucsánál Arad, Motor-állomással szemben.

Válaszunk „A főnök az gépirókisasszonyt keres” c. cikkre. Antiszemita izgatás egy aradi katedrálról. Néhány szó holmi ügyvédi kollegiálisról, Pletykaivagok, Egy prostituált levele a miniszterhez, Jelenet egy fényképész műtermében, Zuzu (Mese egy hófehér leányszobából) stb. — ezek a főbb cikkei a közkezdelt Erdélyi Flet legújabb számának.

Pászkaelőjegyzés. Értesítjük az aradi hitközség t. tagjait, hogy ezidén a pászkát nem háziilag készítjük, hanem az ort. izr. hitközség fogja t. tagjainkat ellátni. Előjegyzéseket csak folyó hó végéig fogadunk el. A pászka ára kilogrammonként 20 lej. Az előjegyzés alkalmával befizethető. A neolog izr. hitközség előjárósága.

A LEGJOBB svártmányu új órák CSAKY-cégnél: Aradon (a városházával szembeni épületben.) Saját műhely!

Tavaszi szövetudonságok legújabb olcsón Vándornál, Arad.

Az aradi Egyetértés Sportegyesület március 9-én rendezi jelmezbálgát az aradi Központi helyiségekben.

Alkalmi vételek arany és briliáns ékszerekben Waldmannál, Piata Avram Iancu (Szabadság-t.) 14

A hölgyek esakis Rozsnyay-féle Serail-crémet használjanak.

Mindenki tudja
mi a világhírű

Zysoform

a legelterjedtebb, legjobb fertőtlenítőszer. Bakteriumbió hatását Európa legelső bakterológusai elismerték. Szaklani! — Nem mérgező! 300

Nőkenk nélkülözhetetlen!

KÖZGAZDASÁG.

= A Leszámitolóbank Részvénytársaság Temesvár igazgatóságának a mai napon megtartott ülésében megállapítást nyert az intézet 1923. évi mérlege, mely az 1922. évből áthozott elővitel betűdásával Lei 2471.000.30 nyereséget tüntet fel, mely összeg 5.000.000.— lej alapítke és 3.000.000.— lej tartaléktöke figyelembe vételével, a saját tőkének mintegy 30 százalékos kamatozásának felel meg. Az igazgatóság elhatározta, hogy a f. hó 30-ra egybehívandó közgyűlésnek javasolni fogja, miszerint a lefolyt üzleti évre részvényenként netto Lei 22.— (22%) osztalék fizetessék ki a részvényeseknek. Egyben előterjesztést fog tenni az igazgatóság a közgyűlésen az alapítottnak 12.000.000.— lejre való felemelése iránt, mely tőkeemelés módjait az arra vonatkozó engedély elnyerése után fogják megállapítani.

= Árverési hirdetmény. Az aradi vámhivatal főnöke ezúton hozza az érkeztetett tudomására, hogy 1924. március 10-én délelőtt 10 órakor az aradi vámhivatal hivatalos helyiségében 180 kgr. selyemszállat átszót, különböző színű, szegett szélű fejkendő kerül előadásra. Az árverésen résztvevők 10 százalék bánatpénzt kötelesek az árverés előtt letétbe helyezni.

= Állandóan emelkedik a bankjegyforgalom. Bucarestből jelentik: A Banca Nationala jelentése szerint az elmúlt héten 18 millióval ismét emelkedett a bankjegyforgalom.

= Új kiviteli illetékek. Bucarestből jelentik: A legfelsőbb vámbizottság tegnap este Georgiu pénzügyi államtitkár elnöklése alatt ülést tartott. Napirend előtt Chercies, az UGIR elnöke hosszabb beszédben mutatott rá, hogy a beviteli vámkötelességek módosítani, annál is inkább, mert az ország gyáriparosai kötelezték magukat, hogy a jelenlegi árakat továbbra is érvényben tartják. Ezután a bizottság több cikk kiviteli illetékét állapította meg. A len és kender magvak kiviteli illetékét lezártították a többi olajmagvak vámtételére, a vadállati bőrök exportdíját kilogramonként 40—60 lejben, a vad szárnyasok húsnak kiviteli illetékét 35 lejben és a gitt exportdíját vagónként ezer lejben állapították meg. Több más cikk kiviteli illetékét a bizottság legközelebbi ülésén fogják megállapítani.

= Tenyészbikavásár Aradon. Az Aradmegyei Gazdasági Egyesület az aradmegyei állattenyésztési bizottságai karöltve, vasárnap reggel az aradi állattenyésztési tenyészbikavásárt rendez.

= Gyógyszereszek kiállítását. A Romániai Gyógyszereszek Egyesülete május 28-iki kezdettel mintavásárral kapcsolatos kiállítást rendez. A kiállítás Bucarestben a Carol-park Bukovina pavillonjában lesz és rendezője Nagy Samu, a gyógyszereszek folyóiratának szerkesztője.

= A régi osztrák-magyar bankjegyek tulajdonosainak kártalanítása. Hivatalos helyről közlik a Közönség bécsei szerkesztőségével: Az Osztrák-Magyar Bank likvidátorai már megállapodtak a régi bankjegyek tulajdonosainak kártalanítására vonatkozólag. Minden száz koronára a következő összegek esnek: Első kategória: 1918. október 27-ike előtt kiadott bankje-

gyek, amelyek 1919. június 15. előtt beigazolhatólag a régi osztrák-magyar monarchia területén kívül voltak: 1.15 aranykorona. Második kategória: 1918. október 27-ike előtt kiadott bankjegyek, amelyek 1919. június 15-ike előtt nem az osztrák-magyar monarchia területén kívül voltak forgalomban: 1 aranykorona. Harmadik kategória: 1918. október 27-ike után kiadott bankjegyek: 0.15 aranykorona. A likvidátorok legközelebb megkezdik a régi bankjegyeknek ebben az arányban való beváltását.

Valutapiac.

Helyi valutáinak. (Március 8.) Francia frank 730, svájci frank 33.10, szokol 5.55, líra 8.20, dollár 190, dinár 2.30, angol font 825.—
Kifizetések: Budapest Külföldi 360 belöldi 420, Bécs 378, Prága 5.48, Zürich 32.90, Milano 8.17, London 819, Páris 7.20, Newyork 189, Belgrád 2.35.

Zürichi nyitás. (Március 8.) Amsterdam 215.10, Newyork 578.87.50, London 2480, Páris 21.77.50, Milano 24.62.50, Prága 16.75, Budapest 0.0087.50, Belgrád 7.23.12.50, Bucaresti 3.01.25, Bécs 0.0081.75.

Zürichi zárlat. (Március 8.) Amsterdam 215.10, Newyork 579.25, London 2481, Páris 21.25, Milano 24.50, Prága 16.75, Budapest 0.0086.50, Belgrád 7.25.12.50, Bucaresti 3.01.25, Bécs 0.0021.90.

Bucaresti tőzsdezárlat (Március 8.) Kifizetések: Páris 7.30, London 8.15, Zürich 32.90, Bécs 0.0026.75, Prága 5.45, Budapest 0.0030.—
Valuták: Napoleon 720, Léva 1.30, török líra 0.95, angol font 8.05, francia frank 7.50, svájci frank 33, líra 8, drachma 3, dinár 2.30, dollár 188, lengyel márka 0.00020, osztrák korona 0.0027, magyar korona 0.0030, szokol 5.40.

Budapesti devizaközpont fejezései. (Március 8.) Belgrád 916—946, Bucaresti 387—400, London 314 ezer 350—324300, angol font 314950—324900, Milano 3105—3205, líra 3135—3235, Newyork 73400—75700, dollár 73700—76 ezer, Páris 2690—2780, francia frank 2720—2810, Prága 2120—2190, Bécs 1.03.65—1.06.95, Napoleon 253400. A takarékkorona áraként 112.

Tűzkerék.

Szenzációs cirkusz film, izgalmas trükkökkel bemutatva ma vasárnap, hétfőn, kedden és szerdán az Apolióban.

Az indián hős lába.

Washingtonban „Háború s vi-selt katonák egyesülete” néven a világháborút átélő harcosok egyesületét alakították, amelynek tagjai főcéljuknak tekintik, hogy a békés élet szürkeségét egy-egy hő-sies cselokedettel elevenítsék meg. A sikerült hőstettekét azután ünnepi gyűlés keretében az egyület aranykönyvébe írják be. A napokban egyik indián tagtól kapott levelet az egyesület elnöke a következő tartalommal:

„Leszereléseim óta egy szőr-kereskedés tavarosa vagyok. Tegnap meredek dombra huzta a szénrel rakott szekerét a lovam, de a lefőn elhagyott az ereje és a földre zuhant. Kétség helyzeiben voltam: ha egy pillanat alatt nem állithatom meg a szekerét, az letele indul a lefőn, magával rántja és megöl a lovam, ezenkívül a fűrészlökben és üzletek kizakaitában is kárt tesz. Rúd nem volt nálam, amit a küllők közé dughatam volna. Hirtelen elhatározással a lábamat tettem két küllő közé. A lovomnak sikerült úymódon talpraállani, de a lábom eltörtött.”

A levél vétele után megtörtént a diszközgyűlés s az indiánust azon a címen, hogy lábának feláldozása révén megmentette embertársai életét, az egyesület hősei sorába iktatták, aranykönyvébe írták és díszoklevelet küldtek neki.

Egy hét múlva újabb levél érkezett a hőstől:

„Köszönöm az elismervényt, de inkább pénzt vártam önkéntől, mert a lábom, amelyet a küllők közé dugtam, jó fából volt ugyan, de mégis eltörtött és szeretnék újat vásárolni”.

Új francia és angol divatlapok

érkeztek: Kelet hírlapirodába, Arad.

Aradi mozi hírek.

* Sámson, a néma óriás a főcíme annak a grandiózus filmnek, melynek első része: Sámson és a villám vasárnap és hétfőn kerül színre az Uránia mozgószínházban. — Wrestania herceg önos érdekűből unokaöccsét: Leonello bárót arra akarja kényszeríteni, hogy Orlov kormányzó leányát vegye feleségül. A báró erre nem hajlandó, mert már hosszú idő óta mély szerelem köti egy szegény leányhoz. Nagy harc keletkezik a báró s a herceg, majd a kormányzó között, melybe ügyesen kapcsolódik bele a báró igazságos ügyének védelmezője: Sámson.

* Nagyszabású premier zajlik le vasárnap az Apolló mozgószínházban. Csodálatos művészetet felépített cirkuszdráma „Egy milliárdos leány kalandjai” címen kerül vetítésre és négy napig marad műsoron. Minnia Linthon, a milliárdos leánya áll az események központjában, akit apja egy gazdag kérőhöz kíván férjhezadni. A leány fogadást köt anyjával,

hogy hat hónapra elhagyja az apai házat s ha addig saját keresetéből nem tud megélni, úgy férjhez megy, kibez apja kívánja. Itt szövődnek a drámai, megrázó momentumok a képbe, mely a milliárdos leány győzelmével ér véget.

SAKK.

Rovatvezető: Dr. Janny Géza.

38. Szabálytalan megnyitása.

Játszották Rotterdamban. 1923-ban.

Vikáros: Euwe. Sötét: Loman.

1. Hf3, d5 2. c4, d4 3. b4, g6 4. Fb2, Fg7 5. Ha3, e5 6. Hc2, Fg4 7. e3, He7, 8. eXd, eXd 9. h3, FxH 10. VXF, c6 11. h4, 0—0? (Érthetetlen lépés, mely valóssággal kihívja a következő támadást.) 12. h5, Be8 13. 0—0—0, a5 14. hXg, hXg 15. Vh3, aXb 16. HXd4, FXd4? 17. Vh6+! és a következő húzásban matt. Ennek a játszmának a megnyitása jellemző az ugynevezett „ujromarikusok” játszmavezetésére. Persze Euwe a nyertést nem a bizarr megnyitásnak, hanem öreg ellenfelének a 11-ik húzásban elkövetett erős pozíció-hibájának köszönheti.

RENAISSANCE

divatáruház. A R A D, Str. Bratianu 2. ☺ Weitzer János-u, 2. Minorita-palota.

Tavaszi occasio árjegyzéke

Női szövetek:

- 140 cm. Tiszta gyapju costüm és kabát-kelme... L. 290.—
- 140 cm. Angol Coveroots kelme L. 490, 525, 650.—
- 140 cm. Ruhaszövet divatszinekekben... Lei 175, 290.—
- Sötét kék női ruha és costüm szövet... Lei 275.—

Férfi szövetek:

- 140 cm. Tiszta gyapju Raglán kelme... L. 890, 475.—
- 150 cm. Angol Bárberi szövet. 590.—
- Tiszta gyapju divatöltőny-szövet... L. 285.—
- Spricelt angol kelme L. 340, 450.—
- Angol férfi Coveroot L. 490, 690.—

Selymek:

- 100 cm. Tiszta selyem marocain... L. 198, 250, 335.—
- 100 cm. Crep de ehen im. L. 290.—
- 100 cm. Tiszta selyem. Moore... L. 465.—
- 100 cm. Crep charmeuse szinekekben... L. 580.—
- 100 selyem Douchess bélés... L. 290.—
- Tiszta selyem Crep de ohen... L. 550-tól

Divatújdonosságok:

- Kabátbéléslegszebb mintákban... L. 75, 89.—
- 100 cm. gyapju Georgette L. 149.—
- 100 cm. cérna Eponge L. 129.—
- Cérna zefirek... L. 43.— 59.—
- Női fil de cote harisnya L. 115.—
- Tavaszi keztyű... Lei 48-tól
- Vásznak. szőnyegek, nagy választék... 14367

Sámson a néma óriás. Luciano Albertinivel Urániában.

I. rész még ma vasárnap és hétfőn az

DEUTSCH ANNA gyermekruha üzlet: Arad, Készítelánya és fiu kabátokat ellsmert legcélszerűbb kivitelben. Str. Alexandri (Salac-u. 1.) Londoni divatlapok. Fehérnemű varroda. Mindennemű szövetek raktáron

Szerkesztői üzenet.

B. István előfizető Arad. Az állampolgárságról szóló törvény kifejezetten megmondja, hogyha valaki a mai Románia területén született, vagy 1918. novemberéig itt illetőséget szerzett, az román állampolgárnak tekintendő. Ön — amint levelében írja — nem román területen született, 1918. novemberéig nem is szerzett illetőséget, (mert hiszen ebben az évben még kiskorú volt és mint ilyen, apja illetőségét követi), ennélfogva ön nem is minősíthető 1918. júli román állampolgárnak. Azért nem kell kétségbeesnie, mert bizonyos, hogy ha ön a velünk közölt adatokat az állampolgársági jog elismerésére szervező bizottság elé terjeszti, az kedvezően fogja kérelmét elintézni. Hiszen a döntő fórumoknak megadja a törvény jogot az állampolgárság olyan esetben való megadásához is, amikor a kérvényező nincsen mindazon kötelezettségek, birtokában, amelyek mellett feltétlenül elismerendő az állampolgársági jog. Biztosra vehető, hogy a végrehajtási utasítás pótolja a törvénynek e tekintetben hézagosságát. Másik kérdésben igazsá van, mert az államnak csak állampolgárokat szabad sorozni. A mai rendkívüli átmeneti időben azonban sürgetőbbnek és fontosabbnak tartotta az állam a sorozások megállítását, mint az állampolgárság kérdésének rendezését. Erre vezethető vissza a látszólagos anomália.

Vége. Kérjük, lépjen érintkezésbe szerkesztőségünkkel érdekes cikkei ügyében. Kiss József Ujpecska. A megyei közigazgatási bizottság rendszerint minden hónap elején szokott összeülni, megtörténik azonban, hogy közbejött akadályok miatt két elmaradt ülést egy szerre tartanak meg. Ebben a hónapban még nem volt bizottsági ülés. Bevonuló. Mint önkéntes, választhatja azt a fegyvernemet, amelyiket akarja. Bővebb felvilágosításokat az aradi katonai ügyosztálynál, vagy a várban a hadkiegészítő parancsnokságnál kaphat. Világosiak. Ha nem kapták rendszeresen a Közlényt, tegyenek jelentést az ottani postánál. Lapunk expedíciójánál pontosan ügyelünk arra, hogy a hegyaljai előfizetők a hajnalban megjelenő Közlényt még aznap délelőtt házhoz kaphassák. Vidéki Cégeknek nem ajánlhatunk. Kérvényező. Lakása és hivatala az Iparkamarában van, délelőtt tizenegy óráig fogad. Hogy sikerül-e majd az ügyét kedvezően elintézni, azt nem tudhatjuk

előre. Több beküldött versről és novelláról helyszüke miatt csak a jövő vasár napi számunkban közölhetünk bírálatot. Ugyanakkor több olyan levélre is felelünk, amelyeket mindezekig még nem tudtunk elintézni. A Közlöny szerkesztői üzenettel mindenkinél rendelkezésre állanak. Közérdekű dolgokban mindenkinek szívesen és díjtalanul adunk felvilágosítást, tanácsot, utbaigazítást.

Civilek és katonák.

(Civilek nem adnak olégtételt a magyar tényleges tiszteknek. — A Rácz Vilmos-
affér hullámai.)

Budapestről jelentik: Nagy Pál altábornagy, honvéd-főparancsnok közismert tiszti parancsának amiről a Közlöny a napokban megemlékezett, most újabb érdekes következményei vannak. A parancs tudvalevőleg megtiltja a tiszteknek, hogy Rácz Vilmos doktortal érintkezzenek, mert közte és a tiszti kar között elintézetlen ügy van. Ezen az alapon azonban a civil társadalmi körökben, amelyek szigorúan ragaszkodnak a lovagias szabályokhoz, az az álláspont alakult ki, hogy amíg a két fél ügye el nem intéződik, tisztekkel szemben a lovagias ügyeket felhüggesszük. Ilyen eset az utóbbi napokban a főparancsnoktól rendelkezésre való hivatközzással több is fordult elő. Eppen kedden fűggesszettek fel ezen az alapon egy lovagias ügyet amely Darvay János dr. ügyvéd volt százados-hadbíró, Prónay Pál jogi képviselője és Rády József és Bogen Albert őrnagyok között keletkezett.

A katonai és polgári lovagias felhogás között ilyen módon előállott eltozódás kimondottan ellentétet idéz elő a hadsereg és a magyar polgári társadalom között. — A lovagias ügyek hullámai egyébként politikai és társadalmi tere is átcsapnak. Mint ismeretes, Than Károly báró altábornagynak is lovagias ügye volt Rácz Vilmos dr.-ral. Ezzel az ügygel kapcsolatban a Nemzeti Kaszinóban mozgalom indult meg Than Károly báró ellen. Körülbelül husz tag azzal a kéréssel fordult az igazgatósághoz, hogy,

rendelje el a vizsgálatot az altábornagy ellen. Than Károly, báró sértőnek találta magára nézve ezt a beadványt és a beadvány első aláíróit provokáltatta.

Politikai körökben úgy tudják, hogy ebben az ügyben interpelláció fog elhangzani a nemzetgyűlés legközelebbi ülésén. Az egyik ellenzéki képviselő fog kérdést intézni Csáky Károly gróf honvédelmi miniszterhez a párbaj-parancs ügyében.

A szerkesztésért ideiglenesen:
KÓCSY JENŐ
felel.

Cenzurat: Dr. ROMUL MAGÉR.

NYILTTER.

Rovat alatt közlöttekért nem vállalunk felelősséget.

MEGNYILT

a C.F.R.

városi menetjegyiroda

ARAD, 1898

Str. Baritiu 3. alatt (Rákoczy-u.)

Megnyilt kefe üzlet!

Legolcsóbban beszerezhető mindennemű kefe, meszelő, eset. Nagyban és kicsinyben eladása.

Jäger-nél

Arad, Strada Mejian (Forrai-u.) 8. Román templom épület.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon jó ismerőseinknek és jó barátaink, valamint az Astra gyári szaktársainak és zenekarának és a Viktoria sport egyesület tagjainak, kik felejtethetetlen halotunk

Szabó Géza

temetésén résztvettek, ravatalára koszorút helyeztek, fogadják hálás köszönetüket

a gyászoló család.

Varga Imre utcai I. temetkezési intézetnek a figyelmes és reményen felüli kiszolgálásáért a leghálásabb köszönetünket nyilváníttjuk. 1500

Convocare.

Clubul Sportiv Român „Gloria-Cfr” i-si va ține adunarea generală ordinară și extraordinară la 16 Martie 1924 oarele 10 a. m. in sala de ședință a Primariei Arad, la care prin aceasta invităm On. domni membri. Arad, la 7 Martie 1924. Preșidenția.

Tájékoztatásul

a „PLANTOL”

שפ (koscher) 1442

növényzser tisztelt fogyasztóinak, hogy minden egyes eredeti dobozunk

Főtisztelendő FUCHSZ,

oradea-mare (nagyváradi) ortodox főrabbi bizonyítványával van ellátva.

Azonkívül forgalomba hoz a gyár

שפ

(Koscher schel pészach)

Arat is, mely az izraelita húsvéti ünnepek alkalmával kapható lesz a már jelzett élelmiszer üzletekben.

Dávid József

ARAD, Str. Corogariu 15.

Szöllőoltványokat

és amerikai alanyvesszőket fajtisztán és legjutányosabb árban szállít:

Schmidt János

szőlőoltványtelepe Bulgária (Bogzoo) Torontalm. Ugyanott egy ügyes munkavezető-vinocler felvétetik. 1488

Fagymentes, kitűnő minőségű

burgonya

kapható előnyös árban az

„ARADANA”

soc. com. si ind. pe actiuni,

ARAD, 1488

Bul. Regele Ferdinand I. 24.

Tordai portland cement,

tordai stukkatur és gipsz,

alabastrom

sortirozott darabos carbid waggontételek

ben és detailbar

Kornis Testvéreknél Arad kap. kató. Telefonszám: 501. és 623. 1481

Kovácsmester

Elsőrendű lóvasaló, kosi kovács, jó bizonyítványal gazdaságban állást keres április elsejére. 1472

Olm a Aradi Közlöny kiadóhivatalában

„ORIENT”

divatruház ARAD, Bul. Regina Maria No. 18. (Salacz-u. sarck.)

Tisztelettel értesíti ARAD város és vidéke közönségét, hogy az összes

férfi és női

ingyen és bérmentve küld. — Állandó nagy raktár valódi angol férfi és női szövetek.

tavaszi divatszövetek, selymek, marocainok, tutankamen kalapanyagok raktárra érkeztek. — Mintákat vidékre

Női modell Tagál kalapok nagy raktára.

Férfi divat kalapok minden színben 170 Lejtől feljebb. Női Tagál és szalmakalapok átvarrását és festését minden divatszínben és formában elvállalom: Arad, Str. Eminescu 2. Fehér Korcszettel szemben. 1601

Bittenbinder Konrad első aradi villanyóra be- rendezett kalapgyártás.

Motoreke

(Traktor) majdnem új, szántásra cséplésre és vontatásra alkalmas. Ugyanott egy 30 lóerős Mercedes autó kifogástalan állapotban eladó. Neptekinthető Arad, Str. Tardar Claudiu 14

Preciz órajavitásokat cicsón és gyorsan eszközölését saját műhelyében Grallert J. és Fia, Arad.

Urinőkfigyelmebe!

Ertesitem Arad hölgyközönségét, hogy **kalaptanfolyamomat UJRA MEGNYITOTTAM.** A pesti és bécsi tanfolyamokat tanulmányozva, a legmodernebb módszer szerint tanítok. Valamint izlésszerű kalapok készítését és alakítását vállalom. 1838

Binder Kornélia,
Arad, Str. Eminescu 46. (Deák F.-u. 21.)

D.M. Ganz Frida
vizsgázott fogász 726
fogászati rendelője,
ARAD, Str. Moise Nicoara (Petőfi-u.) 7.

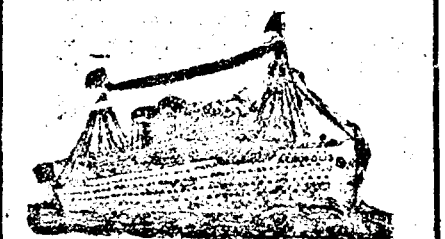
Husvét bójtijére friss étkezési **olajok**
tökmagolaj, lenolaj,
napraforgóolaj
kapható.
Mintázott áránylattal szolgál az
Aradi Olajipar Részvénytárs.
ARADON. 10022
Telefon: 135 és 407. Táviratcim: Olajipar.

En Csillag Anna

185 cm. hosszú óriási Loreley hajamat az általam feltalált kenőcs és szappan 14. havi használata után kaptam. Ez az egyedüli szőr hajhullás ellen és annak növelését előmozdítja, a fejbőrt erősíti. Férfiaknál előmozdítja a teljes, erőteljes szakálnövést és rövid használata után úgy a haj, mint a szakáll természetes fényű és sűrűségű lesz és megkímél a legveszélyesebb korai idő előtt korai megöszüléstől. Egy tégely kenőcs Lei 50.— Egy darab szappan Lei 35.—

Kapható minden gyógyszeriarban és drogeriában vagy az ország előzetes be- küldése mellett a romániai fölerakathól:
Gracia Kozmetikai Laboratorium
ARAD. 13775

FONTOSI!
Délamerikautazóknak!
Tisztelettel értesítjük a t. utazóközönséget, hogy vállalatunknak megvannak Timisoarán a saját képviselői. Vállalatunk az egyedüli gőzhajózási társaság, mely a világ legnagyobb és legmodernebbül berendezett hajóival rendelkezik, mely kizárólag Közép-Brazília, Uruguay és Argentínában a következő városokban kötnek ki: Pernambuco, Bahia, Rio de Janeiro, Santos, Paranaigua, San-Francisco, Florinapolis, Rio-Granda, Montevideo és Buenos-Aires. Kérjük tehát az utamai vágyókat, hogy saját irodánkban felkeressenek, ahol is szívesen és ingyen kapnak mindenemű felvilágosítást. 343
Kiváló tisztelettel: Hamburg-Südamerikaische Dampfschiffahrts-Gesellschaft. — Vezérképviselő: **Klein Gyula Timisoara.** Központ: Belváros, Jendhercég-uca 6. Pótk: I. C. Bratianu-uca 1. (az állomással szemben.) 345

Cassa de Pastrare Societate P. A. din Siria. — Világosi Takarékpénztár R.-T.

CONVOCARE

Cassa de Pastrare Societate pe Actii din Siria i-ii va tinca la 16. Martie 1924. la orele 11 m. in localurile proprii

A XX-LEA ADUNARE GENERALA ORDINARA

la care st. actionarii prin aceasta sunt invitati a lua parte.

OBIECTE:

1. Alegerea a doi membri pentru verificarea procesului verbal.
2. Raportul directiunii si comitetul de supraveghere, prezentarea bilanului pe anul 1923, si propunerea asupra distribuirei profitului curat. Darea absoluturului pe 1923.
3. In intelesul §. 59, a statutelor noastre implinirea locului pe 6 anii a unui director.
4. Statorirea dotatiunii membrilor din comitetul de supraveghere pe anul 1924.
5. Propunerea directiunii pentru ridicarea capitalului societarii la 1.000.000 Lei. Cu aceasta impreuna imputernicirea directiunii se rezolveze in cadrul sau de activitate toate schimbările recercate de vreo autoritate.
6. Perfractarea propunerilor sosite la timpul fixat in §-ul 54. din statutelor.

Siria (Világos), 1924. február hó 19.

DIRECTIUNEA.

Nota: Drept de vot au acei actionari, a căror actii au fost pe numele lor in registrele de actii a societatii cel puțin cu 15 zile inainte de adunarea generala si au depus in depozit la cassa institutului actiile ori reversul despre elocarea lor la alte bănci, cel puțin cu o zi inainte de adunarea generala.

MEGHIVÓ.

A Világosi Takarékpénztár Részvénytársaság 1924. évi március hó 16-án délelőtt 11 órakor, saját helyiségében tartja meg XX-ik ÉVI RENDES KÖZGYÜLÉSÉT.

melyre a t. részvényesek tisztelettel meghívja.

TÁRGYSOROZAT:

1. A Közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére két tag választása.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése, az 1923. évi záróművelet előterjesztése, a mérleg megállapítása, valamint a tiszta nyereség felosztása és az igazgatóság s a felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása iránti határozathozatal.
3. Alapszabályaink 59. §-a értelmében megüresedő egy igazgatósági tag helyének 6 évre való betöltése.
4. A felügyelő-bizottság díjazásának megállapítása az 1924. évre.
5. Az igazgatóság indítványa az Intézet alaptőkéjének 1.000.000 leire való felemelése iránt. Ezzel kapcsolatban felhatalmazás az igazgatóság részére, hogy bármely hatóság által megkívánt esetleges változtatásokat saját hatáskörében intézze el.
6. Az alapszabályok 54. §-a értelmében kellő időben beérkezett indítványok tárgyalása.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Jegyzet: Szavazati joggal bírnak azok a részvényesek, kiknek részvényei a közgyűlés megtartása előtt legalább 15 nappal a társulat részvénykönyvében saját nevükre bejegyezve lettek s részvényeiket, vagy azoknak valamely más pénzintézetnél való elhelyezését igazoló letéti ívet a közgyűlést megelőzőleg legalább egy nappal az Intézet pénztáránál letétbe helyezték.

Activa — Vagyon. Contul bilanț 1923. — Mérleg-számla 1923. december hó 31. Pasiva — Teher.

Numărar — Pénzkészlet				Capital societar — Részvénytőke			500000
in cassa — a pénztárban — — —	70191	78		**Fond de rezervă — Tartálékalap			183575
la alte bănci — pénztáraknál — — —	14997	58		Depuneri — Betétek:			
			85189	pe libele — könyvecskékre — — —	1255625	59	
*Cambii in portofoliu — Váltótárca			1530884	in Co. Crt. — folyószámlán — — —	851806		1607431
Obligatiuni ipotecate — Jelzálogkötvénykölcsonok			1185	Creditori — Hitelezők — — —			102370
Debitori in Co. Crt. — Folyószámlaadások			1694308	Reescont — Visszleszámítás — — —			747170
Efecte proprii — Értékpapírok — — —			26325	Inter. tranzit anticip. — Előre felvett kamatok — — —			91070
Mobiliterul — Berendezés — — —			200	Contribuție după int. de depuneri — — —			3515
				Betétkamatadó — — —			3318
				Dividende neridicate — Fel nem vett osztalékok — — —			3318
				Soldul profitului — Nyereség egyenleg: profit transpus din 1922. — nyereség-át hozat 1922. évről — — —		836	12
				profit din anul curent — folyó évi nyereség — — —		116310	42
			3357591				117146
			36				54
							3357591
							36

*) Din acestea ipotecate — Ebből jelzálog. biztosítva 874.565 Lei.

**) Cu dotatiunea din anul curent — Az idei hozzájárulással 200.000 Lei.

Siria (Világos), 1923. december hó 31.

MOLNAR JAKAB, m. p. director execut. — ügyv. igazgató. KRAUSZ ENDRE, m. p. secretar. — cégjegyző titkár.

DIRECTIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

Báró Bohus Zsigmond, m. p. președinte — igazg. elnök. Angelina Josif, m. p. director — igazgató. Blaskovics Ferenc, m. p. director — igazgató. Bódi József, m. p. director — igazgató. Földes-Soma, m. p. director — igazgató. Klein Manó, m. p. director — igazgató. Molnár József, m. p. director — igazgató. Oszter János, m. p. director — igazgató.

COMITETUL DE SUPRAVEGHERE: — A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Takács Béla, m. p. in com. supr. președinte. — f. biz. elnök. Auerbach Béla, m. p., Grünzl Kálmán, m. p., Loász Antal m. p., Petru Mioc, m. p. membr. in com. supr. — f. biz. tagok.

COMITETUL DE SUPRAVEGHERE A CASSEI DE PASTRA-RE S. P. A. DIN SIRIA.

ONORATA ADUNARE!

Referitor la bilanțul din anul gestiune 1923. a Cassei de pastrare societate pe actii din Siria, cu tot respectul raportam, ca in decursul anului am supraveghiat manipularea averii societatii, precum si conducerea afacerilor, am examinat mai de multe ori contabilitatea acestora, si am constatat, ca atat mersul afacerilor, precum si contabilitatea s'a efaptuit intru toate conform legilor comerciale si intentiunilor statutare.

Mai departe raportam, ca am examinat cu deamanuntul bilanțul si contul profit si pierdere prezentat de directiune, le-am comparat cu cartile speciale si am constatat, ca rezultatul aratat corespunde intru toate atat cu starea din 31. Decembrie 1923. cât si cu jurnalele si cartile speciale, precum si cu dispozitiunile legilor comerciale.

Dupa acesteia consintim intru toate cu propunerea directiunii cuprinsa in raportul anual, precum si cu modul de distribuire a beneficiului de Lei 117.146.54 si propunem, ca sa le primeasca onorata adunare generala.

In fine rugam onorata adunare generala, ca sa dea descarcarea pe anul 1923. atat directiunii, cât si comitetul de supraveghere.

Siria (Világos), 1924. február hó 29-én.

COMITETUL DE SUPRAVEGHERE: — A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Takács Béla, m. p. in com. supr. președinte. — f. biz. elnök. Auerbach Béla, m. p., Grünzl Kálmán, m. p., Loász Antal m. p., Petru Mioc, m. p. membr. in com. supr. — f. biz. tagok. 1458

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG JELENTÉSE.

Tisztelt Közgyűlés!

A Világosi Takarékpénztár Részvénytársaság 1923. évi ügykezelésére és mérlegére vonatkozólag tisztelettel jelentjük, hogy a társaság vagyongazdálkodását és az ügyek vezetését az egész évben éber figyelemmel kísértük, az ezekkel összefüggő könyveléseket több ízben tüzeten megvizsgáltuk és azt tapasztaltuk, hogy úgy az ügykezelés, mint a könyvelés mindenben a kereskedelmi törvény és az alapszabályok intézkedéseinek megfelelően történt.

Jelentjük továbbá, hogy az igazgatóság részéről elénkbe terjesztett mérleget, továbbá az eredményszámát behatóan megvizsgáltuk, az egyes könyvekkel hasonlítottuk s úgy találjuk, hogy a kitüntetett eredmény úgy az általunk 1923. évi december hó 31-i állapotokra vonatkozólag megejtett felvételekkel, mint az egyes naplókkal és könyvekkel teljesen megegyezik, a kereskedelmi törvény idevonatkozó intézkedéseinek tökéletesen megfelel.

Ezekután az igazgatóságnak a kitüntetett 117.146.54 lei tiszta nyereség felosztását tárgyaló és az évi jelentésben foglalt javaslatához teljes egészében hozzájárulunk és a tisztelt Közgyűlésnek elfogadásra ajánljuk.

Végül kérjük a t. Közgyűlést, hogy az 1923. évre illetőleg úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak a felmentvényét megadja sziveskedjenek.

Ingyen nem, feltűnő olcsó árban bezerezhetsz divat és kézműsru szükségletét Fogarasnál, Timisoara, II. Andrássy-ut 18.

Legújabb párisi és bécsi tavaszi felöltő-, kosztüm- és ruhaajdonságok megérkeztek György Menyhért

női divatruházába Arad, Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 14-24. Minorita palota előtt.

2400

Szabott árak, pontos kiszolgálás! / Eredeti modellek! / Kérem kirakataim megtekintését! / Elárúsítás csak is kicsinyben!

Apró hirdetések

Vétel és eladás.

CLUB GARNITURA, varrógép, Wertheim-cassa, mézsáros légszékény, gyönyörű szmírna szőnyeg, ebédli szőnyegek, nagy tükör, toalettkör, nagy fotel, szalon és háló berendezés, szivarkaasztal, antik szekrények, dísztárgyak, asztalneműk, új férfi, női ruhák, női kabátok, íróasztal stb. eladó. Arad, Str. Consistoriului 12. (Batthyány-ucca 23.) I. em. jobbra. 1000

EBÉDLŐ perzsa, összekötő perzsák, fől szerelt likőr asztalra megvilágításból sürgősen eladó. Salon Artistique Arad, Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér.) 1455

VISSZA VESZÜNK Eau de Cologne Parfume és gyógyszeres tárgyakat Dr. Földes gyógyszerár, Arad. 1512

VIZNYOMÁSÚ OLAJSZÁRTO használt, kedvező árban kapható Kovács Soma és Társa cégnél Arad. 1477

MODERN rőfös és fűszer berendezés eladó. Cim az Arad Közlöny kiadóhivatalában. 1466

PIANINO eladó Arad, Piata Avram Iancu 21. szám. 1469

KIS négykerékű kőszék eladó Arad, Str. Mărășesti 66-39. az üzletben. 1480

PERZSA és egyéb szőnyegeket, bútorokat, antik tárgyakat, ezüstnemet, fémnemet, kézimunkát, festményeket, dísz-tárgyakat bizományba vesznek Arad, Strada Consistoriului 12. (Batthyány-ucca 23.) I. em. jobb. 1000

VESZEK könyvtárakat, hangjegyeket bélyeggyűjteményeket, festményeket és hegedűket a legmagasabb árakon. Kerpál Izso könyvkereskedése, 100.000 kötetes kölcsönkönyvtár Arad. Telefon 885. 881

KLASSZIKUS Regénytár, Jókai összes műveit, Lexikont vásárol Kneszer papírkereskedő Arad, Strada Vladimirescu (Dobó-utca) 1. 13565

BUTOR RAKTÁROMBAN ebédli, háló szobák, valamint kárpitos árak olcsó áron kaphatók. Wiegandfeld Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-ucca) 40a. 13585

VESZEK könyveket magas árban. Ajánlom 110.000 kötetes kölcsönkönyvtáramat. Krausz Paulina, színház-épület. 5426

TÖBB SZÁZ évfolyam bekötött folyóirat és nagy tömeg hangjegy olcsón árúsítatnak ki Kerpálnál Arad — Ugyanott kölcsönkönyvtár is. Telefon 385. 878

HAJAT vesz, mindenféle modern hajnemek, hajfonatok, legolcsóbban Fischernél Arad, Str. Mărășesti (Kossuth-ucca) 58. 1322

ALIG használt szodakészítő gép 500 pentent záros üveggel eladó. Ugyanott egy karbidgáz fejlesztő készülék is. Cim Fon Sándor Chisineu (Kisjenő) 1336

DIOFA háló, új szalon, többféle bútorok eladó. Feld rőfös üzlet Arad, Bulev. Rekele Ferdinand 58. 1400

FLADÓ cséplőgarnitúra új. Micalaca-Nou (Ujmikelaka) Goldis-ucca 8. 1490

GYERMEKKOCSI, használt, 16karban, eladó. Arad, Strada Băcur (Eötvös-ucca) 14. 1493

SZÉPEN éneklő 1½ éves kanári madár eladó. Arad, Calea Șaguna 130-32. 16.012

Üzletek.

NEGYVEN év óta fennálló kovácműhely szerszámokkal, házzal, nagy kebllel, falu kellős közepén, piac téren, esetleg másnak is használható, eladó. Bővebbet Frénju, Gurahont. 1369

BORBÉLY-ÜZLET lakással eladó. Cim az Arad Közlöny kiadóhivatalában. 1436

CURTICI községben régebben nagyvendéglőnek használt helyiségek üzleti, esetleg vendéglői célokra kiadó. Bővebbet Hámory-gazdaság Arad, Strada Eminescu 5. szám. 149

JÓFORGALMU hentes és mézsáros üzlet elköltözés miatt sürgősen eladó. Cim az Arad Közlöny kiadóhivatalában. 1474

BORBÉLY-ÜZLET haláleset miatt eladó. Arad, Strada Cozmaiceanu (Mikes Kelemen-ucca) 54. 1494

Női és férfi kalapok tisztítását festését minden színben, átalakítását a legújabb divat szerint valamint kemény kalapok tisztítását szegését, panama és szalma kalapok fehérítését pontosan eszközöl: **GALLO GYÖRGY** kalaposa, ARAD, Strada Brațianu 17. (az udvarban). 1499

Malomvevők figyelmébe!!

Egy kétjárú gőzmalom megfelelő lakással, épülettel 140.000 lejtért. — Egy ötjárú vám gőzmalom 8 község központjában 800.000 lejtért. — Egy 6 járú motormalom, olajmalommal, gazdasággal, részletfizetésre átadók. — Két járú vízimalom bérbe adó, vagy eladó. Bővebbet Argus-irodában Arad, Strada Eminescu (Deák Ferenc-ucca) 1. 161

Gyermek harisnyák HELLAS

minden színben és nagyságban, legolcsóbban:

harisnya üzletben, ARAD, Lutheránus templom mellett. II

Ha Ön ősszel Budapest felé utazik

és hosszú vasúti kocsisorban fehér színű repafélét lát hozni, az a eikória, melyből Kőbányán sok ezer millióval berendezett ipartelepünkön csodás szerkezetű gépek a három csillagos UHU kávét gyártják.

Kőbányai Polgári Serfőző és Szent István Tápszerművek R.-T.

A jelenkor legjobban bevált szántógépe

(traktor). Gyártja

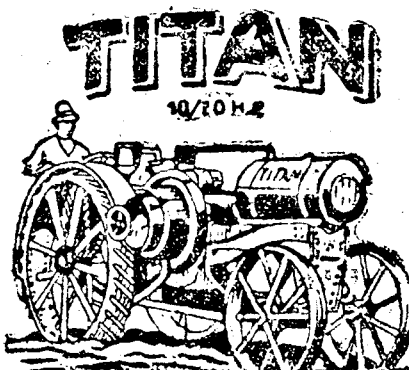
International Harvester Corporation Chicago

Cséplésre, őrlésre, vontatásra, favágásra egyaránt alkalmas!

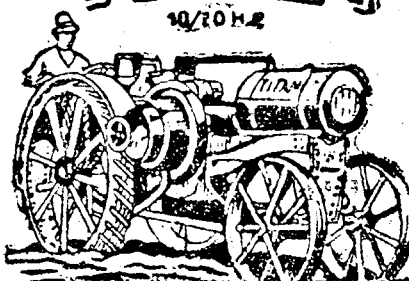
Vezéreképvisselőt és bizományi raktár:

Mezőgazdák Keresk. r. t. Arad.

Aradvármegyei Gazdasági Egyesület. 1481

TITAN
10/20 H.P.

Mezőgazdák Keresk. r. t. Arad.

Aradvármegyei Gazdasági Egyesület. 1481

Aradvármegyei Gazdasági Egyesület. 1481

Aradvármegyei Gazdasági Egyesület. 1481

Aradvármegyei Gazdasági Egyesület. 1481

Aradvármegyei Gazdasági Egyesület. 1481

Aradvármegyei Gazdasági Egyesület. 1481

Aradvármegyei Gazdasági Egyesület. 1481

Aradvármegyei Gazdasági Egyesület. 1481

Aradvármegyei Gazdasági Egyesület. 1481

Aradvármegyei Gazdasági Egyesület. 1481

MEGÉRKEZTEK a legújabb modern női kalapformáink.

Diszkekből nagy választék. — Női és férfi kalapok átalakítását vállalja:

J. FISCHER

ARAD, Strada Eminescu 30. (Deák Ferenc-ucca 30.) Ortaia-palata. 1475

Magánház

Arad, Strada Sava Raicu (György-uccában) szoba, konyha, nagy tejjel 65.000 lejtért. — Vasutnál 2 szobás csukott folyosóval új ház 95.000 lejtért. — Három darab újonnan épült 3-4 szobás fürdőszobás magánházak belváros közepén 200.000 lejtől, 300.000 lejtig. — Pecical-uton 3 és 4 szobás magánházak szőlővel, tölgytel, gazdálkodásra, vagy gyárak alkalmas. — Belvárosban magánház 4 szobás, fürdőszobás. — Emeletes bérház főtéren elfoglalható 5 szobás lakással, nagy bérjövdelemmel, áron alul eladó. — Villázerő magánház fürdőszobával 250.000 lejtért. — Hegyalán több szobás kőházval, felszereléssel és több kisebb-nagyobb tanyás birtokok egy 178, 260 és 270 holdas, jutányosan eladók. Megbízott „Argus”-iroda Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-ucca) 1. 161

Egyéves, elsőrendű mangolica Tenyészkatok,

kaphatók Holländer Testvérek Csirmői gazdaságában. 1471

Ház és szőlő eladás!!

Aradon a belvárosban, 1080 □ öles telken, az egyik Arad, Str. Cuza Vodă (volt Thököly Imre-ucca 33.) uccai fronton egy elfoglalható hatszobás, parkettázott, fürdőszobás, előszobás és egy másik négy szobás, parkettázott fürdőszobás lakással, száraz kapubejárattal, a másik uccai fronton nagy magtár, 3 nagy, szilárd anyagból épült istálló, 24 méteres, kukorica göré, dísznőolák, kocsiszinek (az ingatlanok ez a része közel fekszik a kisvasut simeihez és az épületek kis átalakításával iparvállalat céljaira kiválóan alkalmas). nagy herékert, virágos kert, kövezett udvar és majorság udvar. Mindkét lakás alatt nagy pince, külön kis kézipince. Az egeys uccai frontok a rajta levő ingatlanokkal esetleg külön is eladók.

Ménes-Györökön egy a legszebb és legjobb helyen fekvő hat katasztrális hold szőlő két kőhával, teljes présház- és lakásfelszereléssel, pár percrenyire a ghioroci (gyoroki) 18-as villamos megállótól, eladók. 1468

Bővebbet Arad, Str. Cuza Vodă (volt Thököly Imre-ucca 33.) a tulajdonosnál.

Ujságmakulatura

6 kgr.-os csomagokban

kapható a kiadóhivatalban

CHATEAU PALUGYAI

Főlerakata Timișoara (Temesvári) és Bánát részére

Kaufmann és Glauber-nál,

Timișoara, Str. Piata Aconesti (Józsefváros) 6. — Telefon 174. szám. 383

Mielőtt tavaszi divatcik szüségleteit beszerzi, ne mulassza el

Goldstein Lajos

divatruházába Arad, Str. Brațianu (Weitzer-ucca 2.) Minorita-palata

almenn, ahol női és gyermekharisnyák, kesztyűk, ingotírek, vásna, liberty selymek, mosó dalának női szövet ajdonságok a legolcsóbb áron kaphatók. Ön-élezték az összes tavaszi divatruhákban

Tavaszi felöltő- és ruhanidonságok megérkeztek Plesz Gyula női ruhaáruházába

Arad, Str. Col. Piriei 3. (Vörösmarty u.), a színház hátsó bejáratával szemben. Kérem a címre ügyelni!

Apró hirdetések.

Levelezés.

CSINOS leány, vagy asszonykával megismerkednék, kit havi 2000 lejel támogatnék. Teljes név és címmel kérek választ „Diszkrétó biztositva” jellegre az Aradi Közlöny kiadóhivatalába. 1460

Házasság.

ÁRYA URILEÁNY szép külseje és butorral, ismeretség hiányában ezton óhajt házasság céljából, hozzá illő ur-emberrel megismerkedni. Csak komoly levelet veszek igénybe. Levelek „Nincs otthonom” jellegre Kelet hírlapjába Arad küldendők. 10.026

Alkalmazás.

MÉRLEKÉPES könyvelőt keresek azonnali belépésre, ki gépiról is tud. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1357

FIATAL jobb leány (esetleg árva) vidékre ur házába házi teendőkre azonnal felvétetik. Bemutatózás Arad, Piața Avram Iancu (Szabadság-tér) 1. szám, I. emelet. 1405

MUNKÁSNÖK felvétetnek Ázuroi vegyészeti gyárnál Arad, Strada Teodor Ciotea (Pöltenberg-ucca) 9. 10.026

EGY jóerkölcsű fiú borbély tanulóknak felvétetik Zsikits ur fodrász Arad. 1463

BILANZFÄHIGER SPEDITIONSBUCHHALTER findet sofortige Aufnahme bei Carol Iassen, Internationales Speditions haus Arad, Strada Alexandri 1. 1431

VINCELLÉR, ki a szőlő és gyümölcsfák kezeléséhez és oltásához ért, jó bizonyítvánnyal azonnal beléphet. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 10.026

IRODAKISASSZONY azonnali belépésre kerestetik. Román nyelv tudása megkívántatik. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1446

MAGÁNYOS urinak keres mindenes főzőt szobaleány mellé. Arad, Strada Consistorului 2. ajtó 4. 1481

KÖLSZOLGÁLATOKBAN jártas érettségizett fiatalember alkalmazást keres. „305” jellegre válaszokat az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kér. 1472

NEMETÜL beszélő jobb nevelőnő kerestetik egy 6 éves fiú és 2 éves leányka mellé. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1482

VARRÓNÓ angol-francia, előkelő házakhoz, vidékre is, ajánlkozik. László Rózi Arad, Piața Peștelor 7. (Hál-tér 6.) 1479

APRILIS elsejére házmesteri állást keresek. Szakácsnői, vagy szobaleányi teendőt is végzek. Cím Arad, Str. Barițiu (Rákósi-ucca) 1. sz. házmester. 1485

SZOBALÉANY kerestetik 15-éres 16 állásba. Jelentkezni dr. Neumannnál Arad, Str. Cloșca (Szt.-László u.) 8-12. I. 7. 1504

KÖNYVELŐNEK, pénztárnoknak, esetleg ÜZLETHEZ TÁRSNAK kisebb tökével ajánlkozom. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1496

JÓL főzni tudó mindenes felvétetik Szegő Arad, Strada Consistorului 40. (Batthyány-ucca 10.) II. 10.027

PERFEKT főzőnő jó fizetéssel felvétetik. Cím Wallinger hirdetőjében Arad. 15.021

Lakás.

ARAD, Strada Brațianu No. 13. 1 szoba konyhából álló lakásomat elcserélném hasonlóval. Érdeklődni ugyanott Faur Vazul rendőrmesternél. 1467

EGY 2 ágyas butorozott szoba 1-2 fiatalembernek, vagy házaspárnak kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1503

Ingatlan.

MAGÁNHÁZ belvárosban elfoglalható lakással és parkirozott udvarral eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1440

EGY több lakásból álló ház kerttel, gaz dalkodásra használható, sürgősen eladó. Egy lakás azonnal elfoglalható. Arad, Str. Veche 20. sz. (volt Uj-ucca 8.) 1445

TÖBB TELEK Calea Vlaicu eladó. Bővebbet Arad, Strada Cloșca 1. üzletben. 1476

MICALACA-NOU (Ujmikela) Balog Zoltán-ucca 21. számú ház szabad kézből jutányos ártért eladó. 1497

OLCSÓN eladó ház, elfoglalható lakással Arad, Strada Mos Ajun 25. (Szél-ucca.) 1498

VADONATUJ ház elfoglalható lakással és egy emeletes kisebb bérház eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1507

SIMÁNDI vámnál 2800 □-öl föld eladó. Szabó, vámbáz mellett. 1495

ARAD, Calea Săguna 226. számú ház azonnal elfoglalható lakással eladó. 1506

Ellátás.

URI teljes ellátás kétágyas szobával, esetleg csak ellátás kapható. Cím Kelet hírlapjában Arad. 10.026

KERESEK elsőrangú ebéd és vacsora kosztot, vagy csak ebédkosztot a főút környékén. Ajánlatot az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérek. 1501

IZLETES házikosztot uricsaládnál házon kívül is kapható. Györgyevich Arad, Strada George Ionescu 6. (Gróf Károly-ucca 4.) 1502

Külömféle.

BÉRELNEK magas ártért pianót. Nagy trafik Arad, Bul. Regele Maria 10. 1454

TÁRS 30.000 lejjel jól jövedelmező üzlet hez kerestetik. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1478

SZÜCSY kertészete parkirozást, kertgondozást, sirkültetést, lezoldcsobban vállal. Arad, Strada Capitani Ignat 28. (Kapa-ucca.) 1484

TIZ-TIZENÖTEZER lejt kölcsön adok biztos helyre. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1492

HASZNALT ÓLOM megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóban.

Apróhirdetések folytatása a 11-ik oldalon.

MEGÉRKEZTEK

a legújabb tavaszi női felöltők,
kosztümök, női és férfi
ruhaszövetek nagy
választékban!

ARADÓ GYULA

divatáruháza Aradon.